LAISVE
Semi-Weekly
102-02 Liberty Ave.
Ozone Park, N. Y., 11417
Tel. MIchigan 1-6887

Entered as second class matter at the Post Office of Jamaica, N. Y., under the Act of March 3, 1879.

LAISVĖ

THE LITHUANIAN SEMI-WEEKLY

LAISVĖ—LIBERTY
Dukartsavaitinis
Dalyje Queens apskrities (N. Y.) $10.00
Kanadoje $10.00
Kitur užsienyje $12.00
Jungtinėse Valstijose $9.00
Pavienio egzemplioriaus kaina 10 centų

PRICE 10c

No. 9 • • • • • Ozone Park, N. Y., 11417 Antrad., vasario (Feb.) 2, 1965 • • • • • METAI 54-ieji

KRISLAI

Jeigu pavyktų?
Spaudimas veikia
Laukiame sugrįžtant
Pas čikagiečius
Pelnas, bet kam?
Chuliganai ir "veiksniai"

— Rašo **A. Bimba** —

Seniai buvo laukiama Jungtinių Valstijų delegacijos pasisakymo Jungtinių Tautų Asamblėjoje. Dabar prabilo Adlai Stevensonas. Jis griežtai reikalauja priversti visus mokėti visus Asamblėjos uždėtus asesmentus.

Kaip žinia, tokius ne pagal Jungtinių Tautų čarterį uždėtus asesmentus griežtai atsisako mokėti socialistiniai kraštai ir Prancūzija. Jeigu Asamblėjos sesijoje susidarytų dviejų trečdalių dauguma ir iš Jungtinių Tautų išmestų asesmentų nemokančius kraštus, tai Jungtinės Tautos būtų pasmukotos mirčiai.

Nejaugi mūsų vyriausybė jau to ir siekia?

—:—

Iš Vakarų Vokietijos sostinės Bonos praneša, kad greitoje ateityje parlamentas svarstys pasiūlymą pratęsti karo kriminalistams bausti laiką. Reiškia, pasaulio opinijos spaudimas veikia, duoda gerus rezultatus.

—:—

Lietuvių Literatūros Draugijos pirmininkė Katrina Petrikienė žada sugrįžti apie vasario 12 d. Manoma, kad su ja kartu grįš ir Čikagietė "Vilnies" redakcijos narė Alisė Jonikienė.

Daug ką jos galės mums papasakoti iš savo ilgokos viešnagės Lietuvoje. Kaip jas pasitiksime?

Tikiu, kad Brooklyno Moterų Klubas suruoš didelę prāmogą. Lauksime.

—:—

Nežinau, kaip draugės Jonikienės sveikatos reikalai sustovi, — ar ji galės pavažinėti su pranešimu po kolonijas. Bet tikrai žinau, kad draugė Petrikienė yra pasiruošus tokiai misijai. Ji žadėjo sugrįžus aplankyti visas kolonijas, kur tik bus pakviesta.

Todėl būtų gerai, kad LLD kuopos tuoj pradėtų tuo pasirūpinti.

—:—

Daugiau kaip savaitę Chicagoje lankėsi LLD sekretorius Jonas Grybas. Sugrįžo gerai nusiteikęs. Čikagiečiai jam patiko, ir jis, matyt, patiko čikagiečiams. Gražiai su jais pasikalbėjo, pasitarė.

Drg. Jokubka rašo: "Jo lankymasis Chicagoje kaip jam, taip mums išėjo į naudą. Savo atsilankymu jis įpylė į kai kurias mūsų visuomenines sritis eleksyro."

Savo laišką Stasys baigia: **"Laisvės šėrininkų suvažiavimui sutiko pasidarbuoti Leonas Jonikas."**

Na, o kai Leonas ką pasiima atlikti, tai yra garantija, kad bus atlikta šimtu procentų.

Sėkmės, Leonai!

Gal ir suvažiavime ruošiatės dalyvauti?

—:—

Tarybų Sąjungoje šiuo tarpu storai pabrėžiamas gamybos rentabilumo klausimas. Pramonė, gamyba, turi nešti pelną. Jeigu nebus pelno, tai iš ko gerinsi, tobulinsi, plėsi, didinsi gamybą? Lėšos iš debesų niekam neiškrinta. Tai logiška ir aišku.

Bet iš tų kalbų apie gamybos rentabilumo pakėlimą buržuaziniai galvočiai skubinasi su jiems džiugia išvada: "Matote, tarybi-

(Tęsa 6 pusl.)

AFL-CIO unijų reikalavimai Jungtinių Valstijų Kongresui

Washingtonas. — Sausio 11—14 dienomis, Mayflower viešbutyje, AFL-CIO unijų vadai laikė konvenciją ir išdirbo programą iš14 punktų, kurią pateikė JAV Kongresui.

Darbo unijų vadai reikalauja, kad tuojau būtų atšauktas Taft-Hartley įstatymo 14-b skyrius, kuris kalba apie "laisvę dirbti", nes juomi naudojasi fabrikantai samdydami streiklaužius. Ypatingai tą įstatymo skyrių plačiai vartoja pietinių valstijų fabrikantai.

Darbo unijos reikalauja sutrumpinimo darbo savaitės iki 35 valandų, nes tas yra galima prie šių dienų technikos, ir prisidėtų prie mažinimo nedarbo.

Unijos reikalauja, kad rimčiau būtų vedama kova prieš vargą ir skurdą, nes dabar skiriami tam reikalui fondai yra nepakankami.

Darbo unijos stoja už tai, kad pietinėse valstijose būtų likviduotos v-i-s-o-k-i-o-s skerspainės, kurias baltieji šovinistai vartoja, neprileisdami negrų masių prie balsavimų.

Darbo unijos reikalauja, kad Kongresas nustatytų minimumo algą $2 už darbo valandą.

Santa Monica, Calif. — Daktarai sako, kad po operacijos, kairiojo plaučio pašalinimo, negras dainininkas Nat King Cole galės dainuoti.

Lotynų Amerikos komunistai už vienybę ir tautų laisvę

Havana. Lotynų Amerikos Komunistų partijų atstovai laikė konferenciją ir išleido pareiškimą.

Komunistai pasisakė už visų darbo žmonių solidarumą, kovoti už Lotynų Amerikos šalių laisvę ir darbo žmonių geresnį gyvenimą. Komunistai reikalauja Puerto Ricai ir Britanijos Gvijanai pilnos nepriklausomybės, Martiniquei ir Guadalupei autonomijos. Komunistai reikalauja, kad Jungtinės Valstijos baigtų ekonominę Kubos blokadą ir liautųsi jų lėktuvai skraidę virš Kubos.

Komunistai reikalauja paliuosuoti politinius kalinius Lotynų Amerikos šalyse, solidariai remti Panamos respubliką jos kovoje už panaikinimą neteisingos sutarties Panamos kanalo reikale.

Komunistų pareiškimas reikalauja, kad visų šalių Komunistų partijos dirbtų solidariai, kad nebūtų vedami viešai ginčai, nes iš jų naudojasi tik darbo žmonių priešai. Lotynų komunistai reikalauja, kad tarptautinė komunistų vienybė būtų pagrįsta Markso-Lenino mokslu ir Kom. partijų 1957 ir 1960 metų suvažiavimų nutarimais.

8,000 ŽMONIŲ IŠVYKO Į RYTŲ VOKIETIJĄ

Bona. — Paprastai Vakarų komercinė spauda daug rašo apie vokiečius pabėgėlius iš Rytų Vokietijos į Vakarų Vokietiją.

Bet štai dabar Vakarų Vokietijos vyriausybė paskelbė, kad iš vakarinės 1964 metais virš 8,000 vakiečių persikėlė gyventi į Rytų Vokietiją.

KINIJA REMIA INDONEZIJĄ

Hongkongas. — Kinijos Užsienio ministras maršalas Chen Yi ir Indonezijos Užsienio ministras Dr. Subandrio išleido bendrą pareiškimą. Jie sako, kad Kinija suteikia Indonezijai $100,000,000 kredito, remia jos poziciją atgavimui Sarawako ir Brunejo. Abidvi šalys išstojo prieš JAV intervenciją Indokinuose.

Londonas. — Sulaukęs 77 metų amžiaus mirė admirolas George Pirie Thompsonas.

PRANCŪZIJA LAIMI IŠ RYŠIŲ SU KINIJA

Paryžius. — Prancūzija laimi iš atsteigimo ryšių su Kinija. 1963 metais ji į Kiniją išvežė už $4,870,000 prekių, o 1964 jau už 7,260,000.

Abidvi šalys stoja už tai, kad Jungtinės Valstijos ištrauktų savo militarines jėgas iš pietryčių Azijos ir leistų toms šalims pačioms tvarkytis. —

27 METŲ MOTERIS JAU PAGIMDĖ 12 VAIKŲ

Millstadt, Ill. — Elsie Tullock dar yra tik 27-ių metų amžiaus, o jau pagimdė 12 vaikų. Ji keturis kartus pagimdė po vieną, o keturis kartus po dvynukus.

KUBA KALTINA

Havana.— Kuboje sugautas piratų karininkas Gutierrezas Menoja sako, kad jo veikimo bazė buvo Manzanillo įlankoje, Dominikos respublikoje. Jis sako, kad Kubos pabėgėliai turi bazių ir Puerto Ricoje, kur juos aprūpina iš JAV.

JAV greš skylę į Žemės centrą

Washingtonas. — The National Science Foundation po daugelio metų tyrimo nusprendė gręžti skylę į Žemės centrą.

Kad mažiau reikėtų gręžti per Žemės plutą, tai vietą parinko Ramiajame vandenyne, Havajų salų srityje, kur yra 14,000 pėdų didjūrio gylis.

Numatoma, kad dar per Žemės plutą reikės gręžti nuo 14,000 iki 17,000 pėdų. Darbai bus pradėti 1968 metais, plano įvykinimui bus reikalinga $70,000,000, finansuos JAV vyriausybė.

Jungt. Tautų skolos ir Tarybų Sąjunga

Jungtinės Tautos, N. Y.— Tarybų Sąjungos delegacija pareiškė, kad TSRS kaip pirmiau, taip ir dabar remia Afro-Azijos valstybių pasiūlymą sutvirtinti Jungtines Tautas aukomis.

Kartu delegacija pareiškė, kad Jungtinių Valstijų spaudoje pasirodžiusios "išvados", kad būk TSRS priims JAV pasiūlytą aukų sumą neturi jokio pagrindo.

Tarybų Sąjunga įvertina Jungtinių Tautų veikimą, pasirengus suteikti auką, kad padėtų organizacijai išbristi iš skolų, bet aukos dydį tik ji pati ir nustatys.

Mirė generolas M. Weygandas

Paryžius. — Sulaukęs 98 metų amžiaus mirė generolas Maxime Weygandas. Ilgai gyveno, daug matė pasaulyje.

Pirmojo pasaulinio karo metu jis drąsiai vadovavo Prancūzijos armijai kovoje prieš užpuolikus.

Bet Antrame pasauliniame kare jis pastumėjo Prancūziją į kapituliaciją hitlerininkams.

Išvakarėse hitlerininkų užpuolimo ant Tarybų Sąjungos Weygandas, būdamas Prancūzijos jėgų komandieriumi Sirijoje, provokavo per Turkiją puolimą ant Tarybų Sąjungos. Tada jis visiškai nepermatė kur karas kryps, kad tik TSRS jėgos per trejis metus turės visą sunkumą išlaikyti kovoje prieš nacius.

JAV šeima arkliais važinėjo Europoje

New Yorkas. — Sausio 28 d. laivu "Statendam" iš Europos grįžo Leon ir Iyone Gillių šeima. Prieš metus laiko jie su savo šešiais vaikais pasiėmė arklinį vežimą -būdą ir išvyko į Europą. Olandijoje jie nusipirko du arklius ir per metus išvažinėjo virš 4,000 mylių.

Jie važinėjo: Olandijoje, Belgijoje, Liuksemburge, Austrijoje, Čekoslovakijoje, Lenkijoje ir Tarybų Sąjungoje, Vokietijoje, Prancūzijoje, Gilliai ypatingai gerai atsiliepia apie TSRS, Lenkijos ir Čekoslovakijos žmones. Jie sako, kad važinėdami labai daug patyrė, daugiau išmoko, negu būtų skaitę knygas.

VĖLIAUSIOS ŽINIOS

Maskva. — Sulaukęs 56 metų amžiaus mirė įžymus veikėjas Frolas Kozlovas. Prieš porą metų jis turėjo šoką ir po to jau neatsigavo.

TSRS vyriausybės ir partijos delegacija, priešakyje su premjeru A. Kosyginu, vyks į Šiaurės Vietnamo respubliką.

Vientiane. — Karininkai buvo sukilę prieš Phoumos valdžią, bet po 18-kos valandų jie vėl susitarė su Phouma.

Washingtonas. — JAV ir TSRS susitarė pratęsti metams kultūrinio bendradarbiavimo sutartį.

Maskva. — 1964 metais TSRS pagamino 173,000 keleivinių automobilių. Vidutinio automobilio kaina $2,500.

Maskva. — TSRS rašytojų sąjunga pirmininku išrinko rašytoją Sergėjų Michailovą.

Maskva. —Tarybų Sąjungos vyriausybė daro reformų žemdirbystės srityje.

Maeskva. — TSRS pareikalavo, Kad JAV ambasados pirmasis sekretorius R. F. Stolz tuojau išvažiuotų iš Tarybų Sąjungos.

Naha, Okinawa sala. — Čionai atskrido JAV dideli militariniai transporto lėktuvai "KC-135", manoma, kad jie skris į Pietų Vietnamą.

Jakarta. — Kinija pažadėjo pilną pagalbą Indonezijai jos kovoje už atgavimą Sarawako ir Brunejo.

Londonas. — Su 1965 metų sausio 1 diena kapitalistiniame pasauly buvo statomi 1,555 nauji laivai, bendrai 10,215,000 tonų įtalpos.

Washingtonas. — Gruodžio mėnesį maisto produktai pabrango virš vienu procentu.

Washingtonas. — JAV Kongresas tuojau pradės svarstyti "Medicare" bilių.

Berlynas. — Rytų Vokietijos vadas Walteris Ulbrichtas priėmė Egipto užkvietimą apsilankyti ten.

J. Valstijos užsienyje turi 230 informacijos įstaigų

Washingtonas. — Kovai prieš komunistus užsienyje Jungtinės Valstijos turi 230 "informacijų" biurų ir knygynų. Jie yra 87 šalyse, kaip JAV talkininkėse, taip ir neutrališkose. Tik 1965 metais šių "informacijų" įstaigų palaikymui JAV federalinė vyriausybė skiria $1,321,700. Bet prie jų užlaikymo prisideda dar įvairios įstaigos, kurios kovoja prieš komunistus.

Tų šalių studentai, darbininkai ir bendrai žmonės labai dažnai puola tas JAV "informacijų" įstaigas. Štai tik šiomis dienomis Pietų Vietname, Hue mieste, virš 3,000 studentų ir budistų atakavo JAV informacijų knygyną ir sunaikino virš 8,000 knygų. 1964 metų pabaigoje, kada pasaulyje buvo masiniai protestai prieš JAV intervenciją Konge, tai Kairo mieste, Egipte, apie 10,000 žmonių užpuolė JAV "informacijų" įstaigą ir sunaikino 24,000 knygų ir brošiūrų.

Dažniausiai JAV "informacijų įstaigas žmonės puolė Indonezijoje, bet tas taip pat įvyko ir Panamoje, Brazilijoje, Taivane, Graikijoje, Alžyre, Sudane, Jugoslavijoje ir eilėje kitų šalių.

'The New York Timeso" korespondentas Tad Szulc rašo, kad bėgyje 11-kos metų buvo virš 40 puolimų ant JAV "informacijų" įstaigų.

JAV jau nusileido Pietų Vietnamo militaristams

Washingtonas. — Dar pereitų metų gruodžio mėnesį Jungtinių Valstijų vyriausybė grasino sulaikyti Pietų Vietnamui militarinę pagalbą, jeigu militaristai nejsileis į vyriausybę civilinių. Mat, tas "pagražinimas" JAV žmonių akyse daugiau perstatytų Pietų Vietnamo valdžią kaip "demokratinę".

Bet Pietų Vietnamo generolai, priešakyje su Nguyenu Khanhu, pavarė vivilinius laukan iš valdžios ir patys pasiėmė galią į savo rankas. Dabar JAV vyriausybė sako, kad jai nėra kito kelio, kaip tik remti militaristų valdžią kare prieš partizanus.

Karštagalvis R. Niksonas reikalauja, kad Jungtinių Valstijų karo orlaivynas ir laivynas užpultų Šiaurės Vietnamo respubliką ir ten sunaikintų militarines įmones, nes būk partizanai iš ten gauną pagalbos.

Bet net Jungtinių Valstijų specialistai ir "The New York Timeso" korespondentai (sausio 28 dieną) pripažįsta, kad partizanų 80 procentų yra vietiniai, tai yra, Pietų Vietnamo žmonės. Reiškia, užpuolimas Šiaurės Vietnamo tik dar daugiau karą išplėstų pietryčių Azijoje.

Saigonas. — Dar nespėjo generolas Nguyenas Khanhas suorganizuoti Pietų Vietnamo valdžią, kai prieš jį jau išstojo eilė generolų.

SUNAIKINO TRIS JAV BOMBONEŠIUS

Edmonton, Canada. — Čionai buvo nušautas sargybinis ir po to susprogdinti trys Jungtinių Valstijų bombonešiai, o pora mūšio lėktuvų sugadinti.

Areštavo ateivį vokietį H. W. Hubachą ir kaltina, kad tai jis tą atliko.

SENATORIAUS MORSE BALSAS

Washingtonas.. — Senato nariai svarsto prezidento pasiūlymą skirti užsienio valstybėms $3,400,000,000. Senatorius Wayne Morse, iš Oregono valstijos, kritikavo pagalbos teikimą. Jis sakė, kad dag "mažųjų Musoliniukų pasinaudoja JAV pagalba".

Londonas. — 1964 metais Anglijoje gimė 873,990 vaikų ir 534,560 žmonių mirė.

Teheranas. — Irano šakas į nušauto premjero vietą paskyrė Amirą A. Hoveidą.

ADMIROLAS GORŠKOV ĮSPĖJO

Maskva. — Žurnale "Zarubežnik" TSRS karo laivyno komandierius admirolas Sergejus Gorškovas rašo, kad tuščiai giriasi JAV agresoriai, jog jie yra "apsupę TSRS atominiais submarinais su "Polaris" raketomis".

Gorškovas rašo, kad TSRS laivynas seka tuos submarinus, žino kur jie yra, ir jeigu iš jų pusės būtų daromas užpuolimo pasikėsinimas, tai TSRS raketomis juos galėtų sunaikinti.

NAUJAS J. VALSTIJŲ ATTORNEY GENERAL

Washingtonas. — Prezidentas Johnsonas į vietą buvusio Attorney General R. Kenedžio dabar paskyrė Nicholą Katzenbachą. Jam nebus tai naujas darbas, nes jis Justicijos departamento viršininko buvo pavaduotojumi.

Londonas. — Sausio 30 d. iškilmingai buvo palaidotas W. Churchillis.

LAISVE

LITHUANIAN SEMI-WEEKLY

PUBLISHED BY THE LAISVE, INC.

Published Tuesdays and Fridays, except in case of Holidays
102-02 LIBERTY AVENUE, OZONE PARK, N. Y. 11417
Entered as second class matter at the Post Office of Jamaica, N. Y.
Established April 5, 1911 — ROY MIZARA, Editor

SUBSCRIPTION RATES:

United States, per year	$9.00	Canada, Lat. Amer., per year,	$10.00
United States, per 6 months	$5.00	Canada, Lat. Amer., 6 months,	$5.50
Queens Co., per year	$10.00	Foreign countries, per year,	$12.00
Queens Co., per six months	$5.50	Foreign countries, 6 months,	$6.50

Prezidento Johnsono dėmesiui

SVETURGIMIAMS ginti komiteto veikiančioji pirmininkė profesorė Louise Pettibone Smith pasiuntė prezidentui Johnsonui laišką su paraginimu, kad jis savo pasiūlymus imigracijos reikalais Kongresui žymiai praplėstų. Prezidentas, kaip žinia, siūlo pakeisti imigracijos įstatymą taip, jog būtų panaikinta kvotų sistema, kad nauji imigrantai būtų įleidžiami tik pagal jų tinkamumą būti naudingais Amerikai, o ne svarbu, iš kurio krašto jie būtų.

Prof. Smith sako, kad tasai pasiūlymas yra geras, sveikas, reikalingas. Betgi reikia eiti toliau, reikia imigrantams užtikrinti saugumą. Kaip dabar yra, tai net kelias dešimts metų čia išgyvenęs ateivis gali būti deportuojamas. O tai juk baisiai neteisingas dalykas: dažnai taip šeimos būna suskaldomos, dideli nuostoliai žmonėms padaromi. Prof. Smith, vardu minėto komiteto ir vardu visų sveturgimių amerikiečių, ragina prezidentą savo pasiūlymuose nustatyti laiką, kad imigrantas, čia tiek ir tiek metų išgyvenęs, negalėtų būti deportuojamas, išvaromas iš Amerikos. Jeigu jis kuo nusidėjo šalies įstatymams, tai turi būti baudžiamas lygiai tokia pat sistema, kokia yra baudžiamas čia gimęs ir augęs amerikietis.

Iš tikrųjų, dabartinis imigracijos įstatymas yra žiaurus, nežmoniškas, nepateisinamas. Tai seniai pripažįsta vis padorūs amerikiečiai. Bet iki šiol nebuvo susidaręs kiek didesnis sąjūdis tai blogybei pašalinti. Reikia tikėtis, kad šis prof. Smith laiškas prezidentui atkreips platesnių masių dėmesį ir paspaus Kongresą tokį palengvinimą sveturgimiams priimti.

Mes, žinoma, karščiausiai užgiriame ir remiame prof. Smith šitą prakilnų, gražų žygį. Gerai būtų, kad ir kiti sveturgimių laikraščiai prof. Smith sumanymą paremtų. Tai tvirčiau paveiktų ne tik Kongresą, bet ir prezidentą.

Priemonė streikams laužyti

NIUJORKO IR KITŲ rytinių uostų laivakroviai nubalsavo priimti unijos vadų ir laivų kompanijų padarytą sutartį. Bet Baltimorės uosto darbininkai sutartį atmetė. Na, tai ir pašėlo reakciniai gaivalai šaukti, kad tai yra darbas "raudonųjų". Prie tų rėksnių savo balsą prideda ir Darbo sekretoriaus pagalbininkas James J. Reynolds.

Raudonbaubizmas yra sena ir giliai pamilta reakcijos priemonė streikams laužyti. Kur tik darbininkai pakelia balsą už savo teises, tuojau jie apšaukiami "raudonaisiais". Juk šitaip jau buvo sulaužytas ne vienas streikas, tai kodėl jiems nepanaudoti šitą išmėgintą priemonę sulaužymui laivakrovių streiko?! Kaip tik prie to, matyt, ir eina laivų kompanijos, o joms padeda aukštas valdžios pareigūnas. Ponui Reynoldsui pavesta rūpintis darbininkų reikalais, o jis sušilęs darbuojasi kompanijų interesams.

Senoji koalicija

PASIRODO. kad reakciniai demokratai ir respublikonai nežada savo koaliciją likviduoti. Jie savo ranką jau parodė, nutardami nukirsti visokią pagalbą Egiptui. Kadangi prezidentas Nasseris pasisakė prieš kai kuriuos Jungtinių Valstijų užsienyje žygius, tai tegu Egipto žmonės vaikštinėja alkani, mes jiems maisto neduosime! Tai tokia šios koalicijos filosofija.

Tuo savo nutarimu Kongresas pasisakė prieš prezidento politiką, bet Johnsonas žada nenusileisti. Pamatysime.

Ne tiek svarbu tas, kad reakcinė kongresmanų koalicija laimėjo prieš Egiptą, tiek tas, kad ji veikia ir šiame Kongrese. Buvo manyta, kad praėjusieji rinkimai jai sudavė mirtiną smūgį. Apsirikta.

JAV informacijos centrai

VISUR, kur tik randasi Amerikos ambasados, veikia taip vadinami Informacijos centrai. Jų misija—supažindinti tų kraštų žmones su Amerika. Tai grynai propagandos organai.

"The New York Times" korespondentas Tad Szulc pasakoja apie tai, kaip visos antiamerikinės demonstracijos dažniausia ir daugiausia atkreipiamos prieš tuos informacijos centrus. Jis stebisi. Jau visoje eilėje šalių tie centrai buvo apgriauti.

Iš to plaukia išvada, kad toji teikiama bei platinama informacija nepajėgia žmones padaryti Amerikos šalininkais. Jie prieš tą politiką protestuoja ir savo kartybės tulžį kartais išlieja prieš tuos centrus kaipo tos politikos įstaigas.

Kas ką rašo ir sako

LIETUVIŲ DARBININKŲ SUSIVIENIJIMUI 35 METAI

LDS prezidentas Jonas Gasiūnas šio mėnesio "Tiesoje" rašo:

New Yorko Apdraudos departamentas, patenkindamas naujos fraternalinės organizacijos kūrėjų prašymą, 1930 m. lapkričio 5 d. išdavė laikiną čarterį, suteikiantį teisę kurti Lietuvių Darbininkų Susivienijimą. O kad gauti pastovų čarterį, reikėjo New Yorko Valstijoje turėti mažiausia 500 narių, apsidraudusių po tūkstantį dolerių.

Tai buvo nelengva įrašyti 500 tūkstantinių narių. Bet šis sunkus darbas buvo atliktas, ir 1931 m. liepos 7 d. LDS gavo pastovų čarterį.

Reikia atsiminti ir tai, kad tais metais, kai Lietuvių Darbininkų Susivienijimas kūrėsi, ekonominė krizė siautėjo, apie 18 milijonų darbininkų buvo bedarbių gretose. Tais laikais kiekvienas doleris buvo darbo žmogui labai brangus. Bet tūkstančiai lietuvių darbininkų suprato, kad LDS yra jų naudai, jų apsaugai sukurtas. LDS sparčiai augo. Pirmajame LDS seime, įvykusiame 1932 m. birželio pabaigoje, mūsų Susivienijimas jau turėjo virš 4,000 narių.

Dabar LDS jau eina 35-uosius metus. Jis išaugo į vieną finansiniai stipriausių Amerikoje fraternalinių organizacijų. Jis išgali už tą patį mokestį suteikti ligoniams 30 procentų padidintą pašalpą, taipgi ir dividendus. Nuo susiorganizavimo LDS yra išmokėjęs pašalpomis, apdraudomis ir kitokia parama savo nariams ir jų pašalpgaviams ir kitokia parama savo nariams ir jų pašalpgaviams apie **putrečio milijono dolerių.**

Žinodami tai, kiek daug apsaugos ir naudos nariai ir jų šeimos gauna iš savo Susivienijimo, **nepasigailėkime tos naudos ir apsaugos kitiems,** kurie dar nėra LDS nariais. Šis vajus, prasidėjęs sausio 1 d., turėtų būti vienas sėkmingiausių. O tai priklausys, kiek mes visi pasidarbuosime, kiek naujų narių įrašysime.

Tai garbinga sukaktis, ir reikia tikėtis, kad LDS nariai ta proga smarkiau pasidarbuos savo organizacijos tolimesniam sustiprinimui. LDS finansiniai yra viena iš tvirčiausių tos rūšies organizacijų visoje šalyje. Toli pralenkė kitus lietuviškus susivienijimus.

Beje, LDS prezidentas pilnai užgiria prezidento Johnsono pasiūlymus Kongresui dėl įvedimo "Medicare" sistemos.

V. ŠIRVYDAS IR RAKETIERIAI . . . . .

"Vienybės" "dvasios" vadas Vytautas Širvydas sako sužinojęs, kad kun. Balkūnas paieško 3,000 lietuvių, kurie sudėtų po $10 kiekvienas ir tuomi sudarytų "laisvinimo" raketui $30,000. Tada, girdi, visiems būtų gražaus biznio.

Kad kun. Balkūnas, kaip vienas iš pačių aukščiausių VLIKo ir ALTo lyderių, ieško durnių, kurie jam sudėtų $30,000, tai ne naujiena. Bet kad puikiai tą biaurią apgavystę žinodamas Vytautas jai pritaria, tai jau labai, labai negražu.

O gal tikisi, kad ir jam iš gražaus fondo doleris kitas nukris, kas žino...

TINKAMAI PASIJUOKIA

Jau dabar aišku, kad vienybiečiai nebepripažįstami tikraisiais veiksniais ir yra izoliuojami nuo VLIKo ir ALTo biznio. "Vienybė" rašo:

Chicagoje į ALTo - VLIKo spaudos konferenciją nuvyko ir Edv. Šulaitis su V. Zalatorium, vienybininkai. Ir kodėl gi laikraštininkui nenuvykti, jei buvo viešas kvietimas visiems spaudos darbuotojams?

Taigi, nuvykti nuvyko, bet kad bent būtų juodu tylėję! Naujienų korespondentas — "Konferencijos dalyvis" — iš spaudos atstovų pasitarimo nieko kito ir neužsimena, tik Zalatorių. Žinoma, Naujienų korespondentas yra labai šališkas, nes konferencijoje dalyvavo ir daugiau vertų dėmesio asmenų, kurie pasakė ir vertų dėmesio kalbų. Geras tas Zalatorius, bet padaryti jį dėmesio centru, pamirštant visus ALTo ir VLIKo vyrus, nederėjo. Iš Naujienų atrodo, kad Zalatorius pasitarime "suvyniojo" ne tik Šimutį, bet ir Sidzikauską. Iš tiesų, Zalatorius toks baisus nebuvo, jis pasitenkino paklausdamas. Jam atsakė, ir buvo baigta, nes dėl atsakymo jis nesiginčijo.

Naujienų korespondentas manė, kad Sidzikauskas kirs Zalatoriui "iš peties." "Bet p. Sidzikauskas klausytojus apvylė," skundžiasi korespondentas. Už tai pats korespondentas Naujienose pažodžiui išdėsto, ką turėjo sakyti Sidzikauskas. Išeitų, kad buvo padaryta klaida Sidzikauską renkant VLIKo pirmininku. Naujienų korespondentas būtų buvęs tinkamesnis kandidatas...

DAR APIE LANKYMĄSI TARYBŲ LIETUVOJE

Brooklyno pranciškonų "Darbininkas" (sausio 26 d.) vedamajame "Ar vykti Lietuvon šią vasarą?" pripažįsta, kad norinčiųjų Amerikos lietuvių Lietuvą aplankyti yra daug. Girdi, "ypačiai ilgisi bėgliai" Lietuvą pamatyti.

Bet kokia išvada? Išvadai ir savo nusistatymui paremti "Darbininkas" pacituoja klevelandiškio Amerikos Lietuvių Tarybos fašistinio skyriaus priimtą tuo klausimu rezoliuciją, kurioje pareiškiama:

"Tat Amerikos Lietuvių Tarybos Clevelando skyrius ragina visus atsisakyti nuo lankymosi Lietuvoje 1965 metų vasarą..."

MES "NETIKIME," IR "NETIKIME"

Klerikalų "filosofas" Gediminas Galva paskelbė savo labai gudrius apdūmojimus apie Lietuvos žemės ūkį. Kad jis ten nieko gero nemato, tai nereikia nė aiškinti. Bet jis netikįs ir ateitimi. Pav.:

Mes netikime, kad ateinančiais metais pavyks pastatyti pastatus, kuriuose tilptų 50,-000 galvijų, 75,000 kiaulių ir 100,00 paukščių, nes pirmiausia reiktų baigti prieš kelerius metus pradėtus trobėsius, kurie iki šio meto teberiogso be stogų.

Mes netikime planuojamais nusausinimo darbais.

Mes netikime ir žemės ūkio gamybos pakėlimu.

Baisiai daug tų Galvos netikėjimų. Jeigu jo tikėjimais ar netikėjimais Lietuva tvarkytųsi šiandien, kaip kad tvarkydavosi anais senais laikais, kai Lietuvoje viešpatavo parazitija su kunigais priešakyje, tai būtų rimtas dalykas, tai su jais reikėtų skaitytis. Bet šiandien Lietuvoje to ponijos maro nebėra. Todėl ir iš Galvos netitkėjimų tenka tik saldžiai pasijuokti.

Tuo tarpu Lietuvos žemės ūkis nugali sunkumus vieną po kito. Dalykai taisosi, valstiečių gyvenimas lengvėja ir šviesėja. Jiems tokių "galvų," kaip Gedimino, netikėjimai nereiškia nė tiek, kiek pernykštis sniegas.

Krislai iš Lietuvos

Suomiai mato Lietuvą

Sekmadienį, sausio 10 d., Vilniaus televizijos žiūrovai pamatė žodžius suomių kalba: "Lietuan televisio Vilnius." Pirmą kartą Vilniaus televizija transliavo vieną valandą užtrukusią laidą, skirtą Suomijai. Laidoje buvo parodyti kadrai apie Lietuvos pramonės, žemės ūkio, kultūros pasiekimus. Nusipelnęs Lietuvos TSR valstybinis dainų ir šokių ansamblis atliko lietuvių liaudies šokius ir dainas. Šiaurės kaimynai pamatė ir liaudies dainų atlikėją Uršulę Krapavickienę iš Kupiškio. Ji išaugo tose vietose, kur žymusis suomių mokslininkas profesorius Niemi rinko lietuvių žodinius liauddies kūrinius. Laidą paruošė redaktorius K Puras ir režisierius G. Šablevičius.

Dailės paroda Šiauliuose

Šiomis dienomis Šiaulių "Aušros" muziejuje atidaryta trečioji Šiaulių miesto dailės paroda. Tai kaip ir dailininkų atskaita miesto visuomenei. Parodos ekspozicija atvaizduoja įvairias miesto darbo žmonių gyvenimo puses. Lankytojas mato čia daug pažįstamų —pramonės pirmūnų, senų revoliucionierių, mokytojų, o taip pat gamtos bei pramonės peizažus, naująsias statybas.

Šiuo metu Šiauliuose dirba 12 dailininkų-profesorių, kurie sudarė Dailininkų Sąjungos sekciją. Daugiausia tai — buvusieji Vilniaus valstybinio Dailės instituto auklėtiniai. Parodoje išstatytas V. Trušio darbo mozaikinis senojo poeto J. Krikščiūno - Jovaro (beje, susilaukusio 86 metus) portretas ir keletas to dailininko peizažų. Didelį susidomėjimą sukelia A. Toleikio ir E. Oso skulptūriniai šiauliečių portretai. Tie skulptoriai vykdo įdomų sumanymą — sukurti Šiaulių išvadavimo iš hitlerininkų dalyvių portretų seriją. Iš Klaipėdos atvežtų akvarelių eilę išstatė E. Beniušienė. Pirmą kartą savo kūrinius parodė piešimo mokytojas R. Buivydas, besispecializuojąs grafikoje. Šiaulių dailininkai uoliai ruošiasi lidelei respublikinei parolai, kuri bus skirta Tarybų Lietuvos 25-mečiui atžymėti.

Didelio tikslumo staklės

Vis naujų laimėjimų pasiekia metalo piovimo staklių eksperimentalinio moksło-tyrimo Instituto Vilniaus kyrius, kurio direktorium yra A. Speičys. Inžinierių, konstruktorių ir darbininkų kūrybiniai ieškojimai suteikia naujus originalius ir efektyvius techniškus sprendimus. Institutas jau sukūrė dvejas naujas didelio tikslumo šlifavimo stakles. O Naujų Metų išvakarėse buvo užbaigtos dar vienos tikslios dantinės-frezerinės staklės, kurios labai naudingos turint reikalą su lengvu nerūdyjančiu plienu bei ypatingais sunkiai šlifuojamais lydiniais. Tų staklių autorius Julius Patumsis. Daug prisidėjo taip pat konstruktoriai A. Rupainis, V. Deksnys, Janušauskas ir kiti.

J. Paliukonis

Vilnius, 1956-I-13

CHICAGO, ILL.

Vinco Andrulio 75-tas gimtadienis

Vasario 5 dieną, penktadienio vakare, Mildos salėje yra rengiamas banketas atžymėjimui ir pagerbimui vieno iš daugiausia dirbančių prie dienraščio "Vilnies." Mes jo raštus skaitome kasdien po skirtingomis antraštėmis. Gal ne vienas skaitytojas klausia savęs: "Kas gi yra tas draugas, kuris tiek daug rašo į "Vilnį"? O daugelis skaitytojų mano, kad skirtingi draugai rašo. Skaitytojui nėra svarbu žinoti, kas rašo, bet svarbu, kad "Vilnyje" telpa įvairūs raštai, įvairiais klausimais ir dienos klausimais. O šiuo laiku kasdien būna svarbių klausimų, kas dedasi šioje šalyje, jau nekalbant apie tai, kas dedasi visame pasaulyje.

Banketą ruošia trys jo dukros: Nancy Gordon, Betty Johnson ir Beverly Mc Cormic, Vincui Andruliui atžymint 75-tąjį jo gimtadienį.

Gerai, kad dukros ruošia iškilmes atžymėjimui Vinco Andrulio 75-ojo gimtadienio, bet V. Andrulis ne vien dukroms priklauso. Jis priklauso visai pažangiajai darbininkų klasei. Vincas yra nenuilstantis kovotojas už darbininkų reikalus. Jis veikia visuose frontuose ir užima atsakingas vietas įvairiuose komitetuose. Tai va, kodėl yra svarbu, kad 75-asis Vinco Andrulio gimtadienis būtų žinomas kiekvienam "Vilnies" skaityojui ir abelnai pažangiosios spaudos skaitytojui.

Pasveikinkime Vincą Andrulį vasario 5 dieną 75-uoju gimtadieniu.

J. Pauliukas

Skaitytojų balsai

Trupinėlis skaistumo ir malonumo

Kiekvienas iš mūsų negalime atsisakyti nuo veikimo, kad Literatūros Draugija iškiltų į aukštumą, nes tai prakilnus ir garbingas darbas.

Netingėkime pasimatyti su mūsų broliais lietuviais ir sesutėmis, pakalbinkime juos prisirašyti prie Lietuvių Literatūros Draugijos, jie už tai jums bus dėkingi ir prisirašys prie garbingos draugijos. Širdingi lietuviai, kurie atsipalaidavo nuo tamsybės rūkų, visados bus su mumis.

Supratimo ir sugabumo pas mūsų veikėjus netrūksta, tad trupučiuką pasispauskime ir padirbėkime, o pasėkos bus geros.

-:- -:- -:-

Aimanavimai, dejavimai turi išnykti iš mūsų tarpo, nes tai kenkia ne tik mums patiems, bet ir judėjimui.

Sklandūs pasisakymai, nusiminimas — tai slogutis, kurio turime saugotis. Kurie jaučiasi, kad senatvės slogutis juos slegia, tai tiems vieta Floridoj. Ten draugų ir draugių sudaryta jauki ir maloni atmosfera sužavės juos ir jiems nejučiomis užgims jaunatviškas žvalumas ir jie paliks laimingais.

-:- -:- -:-

Žvalumas ir budrumas— tai gyvenimo akstinas. Jei nori būti kitų gerbiamas, tai ir pats kitus gerbk.

Paprastumas — tai žmogaus skaistumas. Teisybė— tai skaisti grožybė.

Pavydas, taip pat ir susnudimas — nelemtas apsireiškimas. Tai psichinis apsireiškimas, pačiam žmogui nepastebimas.

Žmogaus išdidumas — tai didžiausias jo kvailumas.

Nedaryk to kitam, kas pačiam nemiela.

Svaiginanti gėrimai — tai dvasinis žmogaus migdolas. Vartojimas jų tai ne tik nenaudinga, bet ir kenksminga.

Jei kas nuo gėrimų atsisakytų — išmintingai padarytų.

Tabako rūkymas — o, tu mano brangiausias! Tai didžiausias tavo nuodas! Jei mes gerbiame savo gyvybę, tai, nors ir sunku nuo to atprasti, pasiragindami vienas kitą, turėtume bandyti nuo to nelemto ir kenksmingo nuodo atsikratyti.

Kad organizacija augtų ir bujotų, reikia dirbti visuose darbuose, kas tik reikalinga, jos palaikymui. Tai visi širdingi organizacijos nariai ir daro.

Prie progos — bus apie mus ir daugiau.

J. A. Bekampis

Washingtonas. — Nuo 1959 metų Pietų Vietname jau kariavo 57,000 JAV karių. Dabar ten yra virš 23,-000, nes po dviejų metų buvimo norintieji iš ten paliucsavimo yra pakeičiami kitais.

Mašina pagal Leonardo da Vinci planą

Neumunster, Vakarų Vokietija. — Prieš 465 metus Leonardo da Vinci pagamino planą pastatymui tekstilinės mašinos, bet tais laikais neleido jį gyveniman įvykinti.

Dabar tekstilės specialistai pasiėmė planą iš muziejaus ir pastatė mašiną.

Ką mes žinome apie lietuviškas kankles?

Kanklės — senas ir populiarus muzikos instrumentas, plačiai vartojamas ypatingai meniniuose ansambliuose. Ką mes žinome apie kankles, apie jų praeitį? **Algimantas Prūsevičius,** Tarybų Lietuvos nusielniusio Valstybinio dainų ir šokių liaudies ansamblio kanklių grupės vadovas, pateikia įdomių žinių apie kankles. Tegu mūsų laikraščio skaitytojai susipažįsta su tuo muzikos instrumentu.—**Redakcija.**

—:—

Įvairios tautos turi daugybę liaudies instrumentų, kurie jų istorijoje bei kultūriniame gyvenime yra suvaidinę didelį vaidmenį.

Tie, kurie liaudyje buvo įgavę didesnį populiarumą, buvo nuolat tobulinami, jų pavyzdžiais konstruojami nauji. Gi primityvesni—išnyko.

Lietuvoje yra gausi liaudies instrumentų šeima. Šiandien jie jau pakankamai ištobulinti, populiarūs plačiose liaudies masėse. O mūsų liaudies instrumentų orkestrai, išlaikę savo specifinę sudėtį, turi visų pripažintą, nepakartojamą koloritą.

Kanklės — senas stygi-nis lietuvių liaudies muzikos instrumentas. Iki mūsų dienų išlikę istoriniai šaltiniai byloja, kad kanklės žinomos ir naudojamos liaudyje gana seniai. Jas mini J. Bretkūnas XVI a. savo psalmių knygose, XVII a. Lapneris savo raštuose, K. Donelaitis "Metuose." Tačiau tai labai nekonkrečios žinios. Jos nepasako, kaip plačiai instrumentas buvo paplitęs ano laikotarpio liaudyje.

XIX a. jau randame daugiau medžiagos apie kankles. S. Daukantas "Būde" aprašo kanklių technikinę pusę ir skambesį. Maždaug tuo pačiu laikotarpiu, 1847 m., lietuviškas kankles aprašinėjo T. A. Gotholdas. A. S. Famincynas 1890 m. savo veikale "Gusli—ruskij narodnyj muzikalnyj instrument," šalia rusų guslių, plačiai kalba ir apie lietuvių, latvių, estų bei suomių kankles.

Be šių šaltinių yra visa eilė straipsnių, kuriuose aprašomos naujosios lietuvių kanklės: Bartschas, Ehretas, Maslovas, M. Petrauskas, A. Sabaliauskas, P. Puskunigis, J. Strimaitis ir kt. Kanklės dažnai minimos ir tautosakoje:

Skamba kanklės
Ir trimitaitės,
Eina močiutė
Graudžiai verkdama.

Per laukelį einant
Pati palydėsiu,
Per girelę einant
Kankliorius samdysiu.

Kanklės siejamos ir su burtais. Jų muzika esą turėjusi paslaptingų jėgų, magiškos įtakos. Tautosakoje aptinkami kai kurie prietarai. Pvz., medžio pasirinkimas kanklėms yra siejamas su kieno nors mirtimi. Atseit, žmogui mirštant, yra geriausias laikas kirsti medį. Yra išlikęs toks kanklininko P. Lapienės pasakojimas, kad, Biržų apylinkėje mirus tėvui, jo sūnus pirma nubėgęs į mišką nusikirsti kanklėms medžio, o tik po to pradėjęs rūpintis mirusio tėvo laidotuvėmis. Dar sakoma, kad kanklės geriau skamba, jeigu medis imamas iš didelės girios.

Kanklės, senovės žmonių manymu — gera priemonė išsigelbėti nuo mirties. Z Slaviūnas yra užrašęs įdomų Rainaitienės nuo Biržų pasakojimą: "Vienoje apylinkėje siautė maras. Išmirė daug žmonių. Išliko vienas, kitas, bet jiems buvo labai nuobodu gyventi. Iš to nuobodumo pasidirbo tokią naują muziką, vadinamą kanklias. Vienas žmogus tais kankliais pradėjo vakarais skambinti. Staiga prieina smertis ir klauso palangėj, kas taip graudingai skambina. Mano šiaip, mano taip,—piaut ar nepiaut tą žmogų, bet dėl kanklių pagailėjo ir nepiovė. Nuo to laiko daugiau žmonių nemirė ir maro nebuvo. Nuo tada ir paplito kanklės."

Iš visų tautosakos pavyzdžių matyti, jog kanklės liaudyje nuo seniausių laikų buvo reikšmingas muzikos instrumentas. Kanklės, kuriomis šiandien naudojasi profesionalai-atlikėjai ir saviveiklininkai kolektyvai. praėjo įvairias vystymosi stadijas. Kiekviena jų atstovavo atitinkamai liaudies muzikinės kultūros pakopai.

Atsižvelgiant į kanklių korpuso sudėtingumą ir stygų skaičių, jos skirstomos į keturias grupes: pirmines, paprastąsias, sudėtingąsias ir naująsias (su tonaciniais kaitikliais). Pirmosios trys grupės šiuo metu muzikinėje praktikoje nebesutinkamos. Jos išlikę tik kaip muziejiniai eksponatai. (Tiesa, sudėtingųjų kanklių konstrukcija šiuo metu dar naudojasi Skriaudžių etnografinis kanklių ansamblis.)

Kanklių meistrai

XX a. pradžioje atsirado visa eilė meistrų, kurie pradėjo gaminti įvairių diapazonų ir formų kankles. Žymesnieji iš jų: J. Garalevičius, J. Astrauskas, S. Rudis, J. Pontažis, P. Puišys, L. Lašas. Jie pagamino apie 2.000 kanklių.

Ypatingu produktyvumu pasižymėjo meistras S. Rudis, padaręs apie 1.000 kanklių. Visų senųjų meistrų pagamintos kanklės priskaitomos prie sudėtingųjų grupės. Tik P. Puišys, bendradarbiaudamas su kanklininku J. Strimaičiu, nuo 1933-1834 metų pradėjo gaminti naujasias kankles su tonaciniais kaitikliais.

Žymesnieji kanklininkai Aukštaitijoje buvo broliai M. Lapienė ir P. Lapienė, J. Plepys, Ivanauskas. Žemaičių kanklininkai — P. Zoris, S. Abromavičius. Suvalkijoje — K. Masaitis, S. Popiera, P. Puskunigis, Kalvaičiai. Apie šiuos liaudies kanklininkus labai mažai išlikę biografinių žinių. Tačiau jie atliko didelį darbą, populiarindami kankles.

Apie kankles ir jų muziką kanklininkai atsiliepia įvairiai. Pvz., P. Lapienė: "Geriausias laikas skambinti kanklėmis yra vakaras, kai žvirbliai pastogėse sutupia, kada tylu." Jo manymu, dideliuose susibūrimuose ir viešumoje kanklėmis neskambina. S. Abromavičius pasakoja, kad eidavęs "per susiedus subatvakariais pagrajyt.." Seni žmonės pasakoja, jog, grojant kanklėmis, kitąsyk ir šokdavo. Tik basi arba apsiavę vyžom, nes, trepsint su kietais apavais, kanklių balso nesigirdi.

Kad kankles naudodavo šokių muzikai, rodo užrašytos "Skepetinės," "Mikitos," "Šiaučiaus" ir kitų šokių melodijos.

Žymiausiais ikitarybinio laikotarpio kanklininkais reikia laikyti P. Puskunigį ir J. Strimaitį. Jie daugiausia pasidarbavo šioje srityje. Šiedu entuziastai organizavo kanklininkų ratelius, kursus, patys kūrė kanklėms repertuarą, rašė kanklių vadovėlius, rūpinosi jų tobulinimu. Buržuazinėje spaudoje jie drąsiai gynė ir propagavo kanklininkų organizavimo klausimą. Tačiau užkietėję buržuaziniai "meno veikėjai" niekaip negalėjo sutikti su ta nuomone, kad kanklių muzika galėtų tapti profesionalia. Jie nieko kito nesugalvojo, kaip mokyti groti kanklėmis karo invalidus. P. Puskunigis buvo pakviestas mokytoju. Tūlo generolo Nagevičiaus iniciatyva vieną kartą jis buvo aprengtas tautiniais drabužiais, apautas vyžom ir su kanklėm pasodintas Kauno karo muziejuje kankliuoti, kad, kažkokiai užsienio delegacijai apžiūrint muziejų, būtų sukurta egzotiška nuotaika...

1925 m. mėnesiniame žurnale "Muzika" straipsnyje "Svetimšaliai ir mūsų kanklės" rašoma: "Iš Latvijos buvo atvykęs muzikas Prūsis tyrinėti mūsų kanklių. I Kauną buvo atvykęs iš Suomijos filosofijos magistras A. O. Vaisienenas, kuris labai domėjosi Puskunigio kanklėmis. Išsimatavo tuometines kankles, studijavo grojimo techniką. Taigi, matyti, kad kitataučiai muzikai, mokslininkai labiau domisi mūsų kanklėmis, negu mes patys ir mūsu muzikai." Toliau buvo rašoma apie Puskunigį, kuris daug kartu kreipėsi į buržuazine vyriausybę pašalpos, tačiau taip ir liko gyventi nusalkanis...

Sklaidant buržuazinės spaudos puslapius, labai dažnai sutinkami kanklių mėgėjų nusiskundimai tuometiniais "kultūros veikėjais," kurie šiam reikalui buvo abejingi. Buržuazinėje Lietuvoje profesionalai kompozitoriai kanklėms neparašė nė vieno mažiausios formos kūrinio. Jomis rūpinosi tik pavieniai žmonės. Spaudoje pasirodydavo net tokių straipsnių, kuriuose stengtasi įrodinėti, kad kanklės esą atgyvenusios savo laiką ir nebereikalingos.

Lietuvių kanklėms giminingus liaudies muzikos instrumentus turi ir kitos kaimyninės tautos: rusai — gusles, latviai — kuokles, estai — kaneles, suomiai — kanteles. Tačiau kuriai tautai priklauso prioritetas, kurią tautą reikia laikyti šio instrumento tėvyne? Iki šiol atlikti moksliniai tyrinėjimai į šį klausimą neatsakė.

Z. Slaviūnas savo moksliniame darbe "Lietuvių kanklės" labai išsamiai ir plačiai nagrinėja visą istorinę ir faktinę medžiagą apie kankles. Bet ir šis darbas laikomas dar galutinai neužbaigtu.

Senieji lietuvių kanklininkai, kanklių meistrai perdavė kanklių muzikos palikimą jaunosioms kartoms.

Kanklių muzika šiandien skamba ne tik pas mus Lietuvoje. Šiandien ji skamba visame pasaulyje.

Alg. Prūsevičius

51 MILIJONAS KNYGŲ

Grožinės literatūros leidyklos "Vaga" 20-metis

(Specialiai "Laisvei")

Ant "Vagos" vyriausiojo redaktoriaus A. Maldonio stalo guli dar spaustuvės dažais tebekvepiančios knygos — E. Mieželaičio "Lyriniai etiudai" ir žurnalisto A. Laurinčiuko "Trečioji dolerio pusė." Tų knygų išleidimu užbaigtas 51 milijono egzempliorių knygų tiražas ir pažymėta leidyklos gyvavimo trečiojo dešimtmečio pradžia.

—Prieš 20 metų, 1945 m. sausio 1 d. užgimė Tarybų Lietuvos grožinės literatūros leidykla, kuri dabar turi "Vagos" leidyklos vardą, — pasakojo poetas A. Maldonis. — Leidyklos pradžią sudarė J. Janonio "Raštų" išleidimas. Metai iš metų knygų leidimas augo ir didėjo. 1945 m. išleista 36 leidiniai 283,000 egzempliorių tiražu, o 1964 m. išleista 309 leidiniai 3,888,500 egzempliorių tiražu. Gi per visą dvidešimtmetį išleista 4,145 grožinės literatūros leidiniai bendru 51 milijono egzempliorių tiražu.

Jei kalbėti apie originalę lietuvišką literatūrą, tai jos išleista 1,663 leidiniai bendru 21,735,000 egzempliorių tiražu. Per paskutiniuosius metus kasmet pasirodo daugiau kaip po 40 originalių lietuvių prozos ir poezijos knygų, neskaičiuojant kritikos, o taip pat vaikų ir jaunimo literatūros leidinių. Seniau originaliosios literatūros knygų tarpe daugiau vyravo poezijos kūriniai, o šiuo metu vis labiau vyrauja proza, pasiekusi tikro subrendimo. Rūpinamasi, kad kiekviena knyga būtų graži savo išvaizda ir patenkintų estetišką skonį. Verstinės literatūros lobyne turime nemažą dalį auksinio pasaulines literatūros fondo, verstą tiesiog iš originalų, taip pat daug geriausių kūrinių iš brolišku tarybinių tautų literatūros.

"Vagos" leidykla rūpinasi taip pat lietuvių literatūros populiarizacija brolišku tautų tarpe. Rusų kalba išleista nemaža Žemaitės, P. Cvirkos, B. Sruogos, I. Simonaitytės, J. Baltušio, J. Paukštelio, E. Mieželaičio ir k. lietuvių praeities bei šių laikų autorių kūrinių.

Apie šių metų leidyklos planus A. Maldonis papasakojo:

—Šių metų žymi leidinių dalis skiriama Tarybų Lietuvos 25-mečiui atžymėti. Jau sausio mėnesį išeis naujа P. Cvirkos žinomojo romano "Žemė maitintoja" laida su dailininko V. Galdiko medžio raižiniais, o taip pat A. Bieliausko romanas "Rožės žydi raudonai." Bus išleistas naujas A. Venclovos romano "Gimimo diena" leidimas. Iš naujų kūrinių, susijusių su revoliucinėmis kovomis, žymėtinas A. Guzevičiaus romanas "Sąmokslas," kurio antroji knyga išeis šiemet. Bus išleistas E. Tautkaitės kūrinių rinkinys, atsiminimai apie Vytautą Motnvilą. Ruošiamas tematinis eilėraščių rinkinys, kuriame tilps S. Nėries, L. Giros, A. Venclovos, T. Tilvyčio, V. Mozūriūno, E. Mieželaičio, J. Marcinkevičiaus, A. Baltakio ir eilės kitų lietuvių poetų kūriniai.

Bus išleista eilė knygų rusų kalba, kurių tarpe I. Simonaitytės romanas "Svetimuose namuose," J. Paukštelio romanas "Netekėk, saulele," V. Mykolaičio-Putino lyrikos rinkinys, lietuvių liaudies dainos, išverstos A. Prokofjevo ir A. Čepurovo. Numatyta išleisti rinkinį kūrinių apie Lietuvą, kuriuos sukūrė I. Erenburgas, N. Tichonovas, P. Antokolskis, B. Sluckis, R. Roždestvenskis, A. Prokofjevas ir kiti rašytojai.

"Vagos" leidykla skiria didelį dėmesį memuarinės literatūros leidimui. Pernai išleistos V. Brigmano, J. Vildžiūno, J. Olekos, K. Macevičiaus atsiminmių knygos, o taip pat A. Venclovos autobiografinės beletristikos knyga "Pavasario upė."

Naujų Metų išvakarėse "Vaga" išleido naują J. Avyžiaus romaną "Kaimas krryžkelėje" (15,000 egz.), J. Mikelinsko romaną "Vandens nešėja" (15,000 eegz.), J. Paleckio kelionių įspūdžių knygą "Meksikoje" (10,000 egz.), K. Borutos eilėraščių rinkinį "Suversti arimai" (6,000 egz.), R. Mikšytės monografiją "Antano Baranausko kūryba" (5,000 egz.).

Didelę kultūros vagą išvarė "Vaga" Lietuvos dirvoje!

P. Vilnietis

Vilnius, 1965. I. 12

Klaidos atitaisymas

"Laisvės" Nr. 6 už sausio 22 d. tilpo straipsnis dėl mūsų vedamo karo Pietų Vietname, kuriame įvyko klaida.

Pirmos skilties apačioje pasakyta:

"Pagal Baldanzi, kad laimėti karą Pietų Vietname, mes padarysime juos laisvais, kad mes pagelbėsime jiems uždirbti daugiau, kad mes perorganizuosime jų ekonomiją, kad mes pagelbėsime jiems pasiekti gražesnį ir šviesesnį gyvenimą."

O turėjo būti pasakyta:

"Pagal Baldanzi, kad laimėti karą Pietų Vietname, mes turime turėti aiškią programą. Dabar mes tokios programos neturime. **Mes nesakome jiems,** kad mes juos padarysime laisvais, kad mes pagelbėsime jiems uždirbti daugiau, kad mes perorganizuosime jų ekonomiją, kad mes pagelbėsime jiems pasiekti gražesnį ir šviesesnį gyvenimą" ir t. t.

J. Bimba

Redakcijos pastaba

Labai atsiprašome už mūsų padarytą klaidą. Mat, laužiant laikraštį iškrito dvi eilutės, ir citata pasidarė be "galvos." Jūsų straipsnį, tai yra, jūsų citatas iš Baldanzio pranešimo, smarkiai sutrumpinome dėl vietos sutaupymo. Per daug jos ilgos. Užtenka pasakymo, kad mes neturime programos, kuri būtų Vietnamo darbo žmonėms naudinga ir padėtų jiems susikurti geresnį gyvenimą. Tačiau ačiū jums, Juozai, už parašymą, ir prašome dažniau rašinėti, nors neužtikrinam me, kad viską ištisai sunaudosime. Kartais, dėl taupymo vietos esame priversti trumpinti ir kitų korespondentų bei bendradarbių raštus. Už tai prašome mums atleisti.

KALBOS REIKALAIS

Dėl vartojimo prielinksnių "dėl," "prie," "apart," "be," "virš" "pas," "į"

Praeitą kartą (1964 m. Nr. 10) nurodėme tuos netaisyklingo prielinksnių vartojimo atvejus, kur prielinksnis lietuvių literatūrinėje kalboje visai nereikalingas. Dabar aptarsime kai kuriuos kitokio pobūdžio prielinksnių vartojimo netaisyklingumus.

Esamas sakinyje prielinksnis keistinas kitu: "Jis mirė gyvendamas Ghamoje, dėl kurios išlaisvinimo (=prie kurios išlaisvinimo) ir jis daug prisidėjo." Veiksmažodis prisidėjo reikalauja prielinksnio **prie**, o ne **dėl.** Prielinksnis **dėl** šiame sakinyje tiktų, veiksmažodį **prisidėjo** pakeitus veiksmažodžiu **kovojo** (dėl kurios išlaisvinimo ir jis daug prisidėjo).

"Žygis turės praeiti po (=su) šūkiu: už darbą ir laisvę." "Sukite po dešinei (=į dešinę)."

Centrinės Europos liaudies respublikos dideliais žingsniais žengia prie laimingesnio (=į laimingesnį ir geresnį gyvenimą)."

Nelietuviškas prielinksnis **apart** keistinas tos pat reikšmės lietuvišku prielinksniu **be:** "Apart (=be) skanių valgiu ir gėrimų turėsime ir įdomią programa."

Kartais prielinksniškai pavartojamas visas junginys **iš priežasties.** Šis junginys lietuvių literatūrinėje kalboje visai nevartojamas: jo reikšme atitinka prielinksnis **dėl,** kuriuo ir reikia verstis: "Sumažėjus užsienio laivų susisiekimui iš priežasties upės seklumo (=dėl upės seklumo, upei nusekus), siūloma pagilinti jos vagą." "Bet iš priežasties vėlesnių įvykių (=dėl vėlesnių įvykių) įsakyta buvo išvykti iš stovyklų."

Žodis **metu** kartais pavartojamas kaip prielinksnis su kilmininko linksniu. Tačiau tuo atveju jis turi būti dedamas ne prieš kilmininko linksnį, o po jo: "Išgelbėjo visus slaptus dokumentus metu namo gaisro (=namo gaisro metu)." "Metu didelio lietaus ir potvynio (=didelio lietaus ir potvynio metu) žuvo 12 žmoniu."

Ta pati galima pasakyti ir dėl žodžio **dėka:** "Verta pažymėti, kad įvykus skilimui, dėka kalbamų šeimų (=kalbamų šeimų dėka) su dešiniaisiais socialistais nuėjo tik vienas jų kuopos narys."

Apytikriam skaičiui nurodyti gana dažnai vartojamas prielinksnis **virš.** Tačiau jis tokios reikšmės neturi ir keistinas literatūrinėje kalboje žodžiais **daugiau kaip:** "Virš (=daugiau kaip) 1500 indonezičių demonstravo."

Prielinksnis **apie** vartojamas tik su galininko linksniu, todėl taisytinas jo vartojimas su naudininko linksniu: "Vieno baliono užtenka apie vienam mėnesiui." Taisyti šį sakinį galima dvejaip: norint nusakyti tikslų laiką, reikia tik išmesti prielinksnį **apie** ("Vieno baliono užtenka mėnesiui), o norint nusakyti apytikrį laiką — naudininko linksnį pakeisti galima galininku ("Vieno baliono užtenka apie vieną mėnesį").

Kalbėdami apie prielinksnių vartojimo klaidas, sąmoningai nepaminėjome prielinksnio **pas,** kuris ypač dažnai kalbant ir rašant pavartojamas ne vietoje. Apie tai ir pakalbėsime plačiau.

Prielinksnis **pas** turi tik dvi reikšmes literatūrinėje kalboje: juo žymimas buvimas netoli ko ar kieno nors namuose ("Adata pamesta pas duris"; "Pas močiutę augau, valelę turėjau") ir kryptį į kieno nors namus ar buvimo vietą ("Pas savo motinėlę daugiau nebegrįšiu"; "Ėdžios pas arklį neina"). Prielinksnio **pas** vartojimas kitais atvejais yra netaisyklingas ir taisytinas. Pvz.: "Kas nemyli muzikos, pas tą (=to) protiniai sugebėjimai, matyti, yra netvarkoje." "Nusiskundimo dėl savo tokio likimo pas ji nėra (=jis nenusiskundžia dėl tokio savo likimo)." "Pas keleivius (=keleivių) nuotaika gera."

"Turėjo net ir tam tikros įtakos pas kai kuriuos žmones (=turėjo įtakos kai kuriems žmonėms"). **Turėti itakos** reikalauja tik naudininko linksnio.

"Jis pas mane vis klausia (=manęs klausia), kada važiuosime pas dėdę." **Klausti** vartojamas tik su galininko ar kilmininko linksniais be prielinksnių. Antrasis prielinksnis **pas** šiame sakinyje pavartotas taisyklingai, nes juo žymima kryptis į dėdės namus.

"Paskutinius centus sukrapštęs, kreipėsi pas gydytoją (=į gydytoją)." Veiksmažodis **kreiptis** reikalauja ne prielinksnio **pas,** bet prielinksnio **i.**

J. Paulauskas.

Kodėl juos vadina kanibalais?

Kanibalai, tai žmogėdžiai. Gilioje senovėje buvo atsitikimu, kad vienos grupės žmonės užmušė kitos grupės vadus suvalgydavo, nes jie manė, kad suvalgytųjų drąsa įsigys patys.

Vakarinėse Indijose ir Naujojoje Gvinėjoje buvo pastebėta žmonių, kurie religiniais sumetimais savo mylimus suvalgydavo. Jie manydavo, kad tai didžiausia mirusio pagarba. Tokie žmonės būtu griežtai atmetę patarimą mirusį kremuoti.

Buvo ir Amerikoje tarp kai kurių indėnų tokio religinio praktikavimo, bet labai mažai.

Žmogėdžius kanibalais pavadino ispanai, kada jie Vakarinėse Indijose **Canibų** saloje surado žmogėdžių. Nuo tos salos vardo buvo duotas žmogėdžiams kanibalų pavadinimas.

Dabar jau kanibalu nesuranda. Sako, kad kanibalizmas ilgiausiai išsilaikė Fiji salose, Ramiajame vandenyne.

RADO HITLERININKŲ SLĖPTUVES

Buenos Aires, Argentina.—Ezeiza orlaukio apylinkėje hitlerininkai buvo užpuolę policijos būrį. Kada ten pribuvo policijos padrūtinimai, tai miške surado hitlerininkų slėptuves, ginklu ir prieš žydiškos propagandos.

Rio de Janeiro. — Pietų Vietnamo militaristai prašo Brazilijos, kad ji prisiųstų militariniu jėgų karui prieš partizanus.

JONAS GASIŪNAS

Praeitį prisimenant

(Tąsa)

Lumpen-proletarų rajonas

Minima mokykla radosi ant didžiulės Madison gatvės, arti Canal gatvės. Ta visa apylinkė tuo metu buvo daugiausia skurdžiais apgyventa, labai panašiai, kaip New Yorke Bowery gatvė. Valgyklose ten tuo metu galėjai už 5 centus pavalgyti, "viešbutyje" nakvynė taipgi 5 c. O tie, kurie nei tiek neturi, šalygatviuose, tarpduryse ir apleistų namų griuvėsiuose sau vietą randa.

Mokykloje tekdavo visas septynias dienas dirbti — nemokamai skusti ir kirpti valkatas. Gal koks šimtas mokinių niekaip nespėja apsidirbti. Vis ilgiausia eilė apšepusių, apdriskusių laukia. Visi susmirdę, galvos pilnos utelių, iš gerklės alkoholio smarvė verčiasi. Tenka juos gražiai apšvarinti. Bet daugelis išeina laukan gerokai apkruvintais veidais ir net apkarpytomis ausimis. O pasiskųsti jie neturi jokios teisės, nes ie nieko už patarnavimą nemoka.

Už mėnesio mane perkėlė į kitą kambarį. Ten jau kolektuodavome po 5 centus ir pusę galėdavome sau pasilikti. Tai dieną kokį pusdolerį pasidarydavome.

Kai su jais įsikalbi, sužinai, kad pas juos visokiausių amatininkų ir profesionalų randasi. Nedarbo ar kitokių nelaimių jie sugrūsti į tą lumpen-proletarų rajoną. Pigiai jie parsiduoda bet kokiam darbdaviui. Kai kada pas juos rekrutuoja streiklaužius, mušeikas. Bet daugelis jau niekur nebetinka: palikę visai bejėgiai, begaliniai sunkaus gyvenimo išsunkti ir išmesti į sąšlavyną...

Apšvietos šaltinis

Grįžtu prie pirmųjų mano gyvenimo Amerikoje dienų. Kai pirmąją algą gavau, mano šeimininkas informavo, kad aš turiu nors vieną lietuvišką laikraštį užsiprenumeruoti. Jis aiškino, jog visi namiai turi po vieną laikraštį ir jais visi dalinasi. Tą patį ir aš turiu atlikti. Mielai su tuo sutikau ir užsiprenumeravau socialistinės krypties Chicagoje išeinantį žurnalą, kurį socialistas Kaitis leido.

Šeimininkas — laisvamanis, turįs net iš Lietuvos atsivežęs socialistinių polinkių, bet dėl religingos žmonos norų kai kada bažnyčią aplanko ir nors kartą į metus ausinę atlieka. Šiaip jis labai gero būdo, norįs kitam padėti, mylįs apšvietą. Jam labiausia patikdavo "Laisvė," bet skatydavo ir kitus socialistinius laikraščius. Jo namuose buvo "Laisvė", "Keleivis," "Kova," "Katalikas," "Lietuva" ir dar vienas kitas laikraštis. Man buvo geriausias smagumas pasirenkant pasiskaityti. Vėliau gaudavome ir "Naujienas."

Vienas įnamis buvo fanatiškai religingas, o kiti palinkę socialistinėn pusėn. Turėdavome aštrių susikirtimų, tačiau šeimininkas bandydavo susikirtimus švelninti. Vieną sekmadienio rytą šeimininkai ir vienas įnamis, grįžę iš bažnyčios, sėdosi prie stalo. Tas įnamis, kaip paprastai, persižegnojo ir atsisukęs mane suriko:

— Tu, bedievi, nei prieš dievo dovaną nesižegnoji, nei bažnyčion neini.

Priminiau jam, kad tą "dievo dovaną" pats sunkiu darbu pasidariau ir dievo malonės neprašau. Pagriebęs didžiulį šaukštą jis tėkšt man į kaktą. Gerai, kad šeimininkas įsikišo. Kitaip, veikiausiai būtų įvykę muštynės. Religinio fanatiko elgesį visi pasmerkė, o jis buvo priverstas atsiprašyti. Netrukus jis išsinešdino kitur gyventi.

Tebelškių namuose visuomet susirinkdavo nemažai jaunimo, ypač šeštadienių vakarais ir sekmadienių popiečiais. Svečiai atsinešdavo įvairių gėrimų, o šeimininkė paruošdavo kitokių vaišių. Na ir vaišindavosi. Bet man tos vaišės nelabai patikdavo, todėl jų kiek galima vengiau.

Sekmadieniais, kai šeimininkai bažnyčion apie 10 val. ryto eidavo, tai aš pasileisdavau gatvėmis į miesto centrą, ten lankydavausi teatruose ir centralinėje bibliotekoje (knygyne), kur gaudavau ir lietuviškų bei rusiškų knygų pasiskaityti.

Kartais su manim išeidavo šeimininkės giminaitis, jaunas vaikinas. Aplankydavome ir miesto parkus. Bet neilgai teko su juo draugauti. Netekęs darbo ir per kelis mėnesius kito darbo negaudamas, jis įpuolė desperacijon. Vieną rytą išėjo iš namų neva darbo ieškoti ir daugiau nebegrįžo. Veikiausia priėjo skurdaus gyvenimo liepto galą, kaip ir daugelis tokių bedarbių pasirenka tragišką galą.

Nelaimingai baigė gyvenimą ir kitas mano pažįstamas, paeinąs iš tos pačios apylinkės Lietuvoje. Atvyko Amerikon jaunutis, tvirtos sveikatos. Papuolė į skurdo žiotis ir ten galą gavo. Sunkų skerdyklose darbą jis dirbo už visai mažą atlyginimą, prie gyvulių vidurių valymo. Smarvė jį kasdien ėdė. Įprato "stiprintis" alkoholiu. Sveikata ėjo žemyn ir taip baigėsi jo gyvenimas.

Panašiai mirė ir Šetekšnių Spetiliukas, gražiai nuaugęs jaunuolis. Gyvenimo aplinkybės jam buvo nelaimingos. Neturėjo p a k a n k a m o s atsparos kovoti prieš gyvenimo sunkumus.

Skerdyklų rajone gyvenimas

Sunkus gyvenimas tais laikais buvo taip vadinamame Town of Lake rajone, kur gyvulių skerdyklos randasi. Tas rajonas apgyventas daugiausia lenkais ir lietuviais. Darbas ant vietos—skerdyklose. Darbas biaurus, atlyginimas mažytis. Smarvė neišpasakyta. Tai tikras raistas, kaip garsusis rašytojas Upton Sinclair savo knygoje "Raistas" skerdyklas ir toje apylinkėje žmonių gyvenimą aprašė. Daugelis gyventojų tais laikais težinojo skerdyklose darbą, savo kaimyno karčiamą ir bažnyčią. Tik kiek vėliau pažangos kibirkštėlės pradėjo tame rajone rodytis, kai skerdyklų darbininkai pradėjo organizuotis į savo uniją, kai pasiryžo streikų pagalba išsikovoti žmoniškesnes darbo sąlygas.

Sunkios gyvenimo aplinkybės silpnesniuosius nuvaro desperacijon ir pražutin, stipresniuosius dar labiau užgrūdino, pamokė juos, kaip kovoti su vargu ir skurdu, kaip surasti kelią į šviesą.

Labai man patikdavo socialistų suruošti parengimai: prakalbos, paskaitos, vakarėliai. Kultūringai viskas praeidavo. Ne taip, kaip religinių ar tautininkų parengimuose, kur tankiai įvykdavo muštynių ir areštų. Tokių atsitikimų tankiai ištikdavo, iki Amerika įsitraukė į pasaulinį karą. Kai daugelį jaunuolių kariuomenėn paėmė, tai ir tarpsavinės muštynės pranyko.

Chicaga tuo metu buvo turtinga lietuviškais klubais. Poroje klubų buvo nemažai muštukų. Tai buvo skerdyklų rajone, labai atsilikusiame kampe. Tuo metu vieno klubo nariai užpuldinėdavo kito klubo narius. Tai atsitikdavo gatvėse, karčiamose ir tankiai parengimuose. Grupėmis jie vaikščiodavo ir susitikę mušdavosi, kas ką turėdavo, muštynėse naudodavo.

Kadangi tokie muštukai vengdavo eiti į socialistinius parengimus, tai mums labai būdavo smagu, kad pas mus neatsitinka taip, kaip kitų srovių parengimuose. Socialistų suruošti parengimai visuomet praeidavo kultūringai, pavyzdingai.

Kai kada triukšmo ištikdavo laisvamanių prakalbose, kai kun. Mockus ar advokatas Bagočius kalbėdavo. Fanatikai supykę paleisdavo žalius kiaušinius į kalbėtoją, kai kada ir kumščių nesigailėdavo. Bet kiek vėliau ir jie, matydami nieko negalį padaryti, apsiramino.

III

Karo bangos jaučiamos ir Amerikoje

1915 ir 1916 metais Jungtinių Valstijų kapitalistai prekiavo su talkininkais ir vokiečiais. Jie tuomet milijonus sau žėrėsi. Kariniai reikmenys plaukė skersai Atlantą, pridengti neutralia Jungtinių Valstijų vėliava.

Bet ne ilgai taip buvo. Matydami, kad anglai, prancūzai, rusai ir italai gauna daugiau militarinės pagalbos, kaip vokiečiai ir austrai, tai vokiečiai pradėjo skandinti amerikiečių laivus. Padėtis greitai pradėjo keistis. Karo atmosfera ir Amerikoje tirštėjo.

Nors prez. Wilsonas buvo išrinktas ant taikos palaikymo, Amerikos nesikišimo į europines skerdynes platformos, nusilenkė karinių pelnagrobių reikalavimui paskelbti Vokietijai karą. 1917 metų pavasarį Jungtinės Valstijos jau buvo pilnai įsivėlusios į europinį karą. Paskelbta buvo jaunuolių konskripcija, suorganizuota didžiulė kariuomenė ir skubiai buvo pervežama į Prancūziją. Mažai teapmokinti amerikiečiai kareivėliai greit atsirasdavo karo fronte, darnemokėdami net tinkamai šaudyti. Dėl to daug amerikiečių jaunuolių be reikalo ten žuvo, daug sužalotų buvo.

Prieškarinis sentimentas auga

1917 m. kovo mėnesį įvykusi Rusijoje revoliucija, sunaikinusi caristinį režimą, smarkiai sukrėtė pasaulį. Dabar talkininkai ir vokiečiai spekuliavo, kaip Rusija laikysis, ar toliau galės bekariauti, kuomet jau ji panešė daug nuo vokiečių smūgių.

Prieš karą nusiteikę žmonės, supranta, revoliuciją pasitiko džiaugsmingai. Vieni tikėjosi, kad tai esanti pilna "demokratinių jėgų pergalė." Kiti tikėjosi, kad ši revoliucija gali būti tik įžanga į naujas revoliucines bangas, kurios gali ir išnaudojimo sistemą nušluoti, proletarinę pergalę suteikti.

Nemažai socialistų skubiai ruošėsi grįžti Rusijon. Buvo keletas ir lietuvių, tarp jų buvo Vincas Kapsukas. Prieš apleisiant Ameriką jis parašė pareiškimą, kuriame nurodo, kad caro nuvertimas dar nėra pilna pergalė, kad revoliucinės jėgos darys naujus žingsnius, iki darbo žmonės pasieks pilną pergalę, įsteigs savo vyriausybę.

Amerikos Socialistų partija d a r vis laikėsi prieškarinės rezoliucijos, kuri buvo tarp Amerikos paprastųjų žmonių labai populiari. Socialistų suruošti masiniai mitingai ir kitoki prieš karą išstojimai buvo visuomet labai sėkmingi. Dešimtys tūkstančių žmonių juose dalyvaudavo. Atsimenu, vienas toks mitingas Koliseumą perpildė ir gatvės buvo užpildytos. Gal buvo susirinkę virš 50,000 žmonių. Kitame mitinge dalyvavo apie 12,000. Vieną didžiulį mitingą policija užpuolė, kalbėtojus ir rengėjus areštavo.

Liepos 7-8 dienomis įvyko nacionalinis taikos kongresas. Virš 400 atstovų suvažiavo į Chicagą iš plačios Amerikos ir Kanados. Nemažai jame ir lietuvių dalyvavo.

Aldermanų ir teisėjų rinkimuose socialistų kandidatai gavo apie trečdalį visų balsuotojų. Tai nustebino ne tik socialistų priešus, bet ir pačius socialistus. Tai buvo didžiulė pergalė. Du socialistai pateko į aldermanų tarybą.

Lietuviai socialistai adv. K. Gugis, P. Galskis ir Petraitis taipgi surinko nemažai balsų, bet jie buvo toli nuo laimėjimo. K. Gugis kandidatavo teisėjo vietai, vėliau kongresmano vietai.

Profesoriaus Nearingo vadovybėje buvo sukurta Liaudies Taryba, plačiai visame krašte veikianti už taiką.

Socialistų veikla trukdoma

Valdančioji klasė buvo nugązdintą socialistų įtaka masėse ir jų veiklą pradėjo smarkiai trukdyti. Jau buvo šimtai socialistų kalėjimuose, ypač kairiojo sparno veikėjų.

Prie socialistų persekiojimo pridėjo ir aidoblistus, kurių apie porą šimtu areštavo ir kaltino sabotažu ir šnipavimu.

Areštuotieji buvo skaitomi verstino kareiviavimo priešais. O kas kovoja prieš verstiną kareiviavimą, tai valdančiosios klasės akyse "priešui tarnauja", tas esąs "savo krašto išdavikas".

Lietuviai socialistai taipgi plėtė savo veikimą. Chicagon atvyko advokatas A. Bulota su žmona ir rašytoja Žemaitė. Jiems buvo prakalbos surengtos. Aiškino apie Rusijos revoliucijos pasekmes. Sukelta šiek tiek paramos politiniams kaliniams. Iš Rusijos atvykę Bulotai ir Žemaitė darbavosi nuo karo nekentėjusių lietuvių paramai. Bulotai greit grįžo atgal, o Žemaitė pasiliko ilgeliau pabūti Chicagoje pas savo sūnų. Ji galėjo ne vieną kartą pasirodyti lietuvių socialistų sueigose. Ji kai kada išstodavo su paskaitomis. Malonu buvo jos klausytis ir su ja mintimis pasidalinti. Ji padarė dar vieną surprizą — įstojo LSS 4-ojon kuopon, kuriai ir aš turėjau garbės priklausyti. Tai buvo didžiausia šioje apylinkėje kuopa.

Toji kuopa buvo ir veikliausia. Jos nariai Gugis ir Petraitis kai kandidatuodavo kokiai nors valdiškai vietai, kuopos nariai susimobilizuodavo rinkiminiam darbui ir net balsavimo vietų saugojimui. Labiausia saugodavome, kai būdavo balsai skaitomi, kad neįvyktų kokių suktybių.

Kai kada tekdavo ir susikirsti su respublikonų ir demokratų sargais, kuriems nepatikdavo, kad socialistai, atėję pasipuošę raudonais ženkleliais, stovi prie urnų. Sykį jie pareikalavo policijos mus prašalinti. Policija išvarė mus laukan. Tuoj pasišaukėme adv. K. Gugį ir Petraitį, kurie atvykę įsakė mus prileisti prie urnų. Policija sutiko tai padaryti ir mes vėl galėjome balsų skaitymą tėmyti.

Kai reikėdavo surinkti tūkstančius piliečių parašų, tekdavo labai daug teritorijos apkeliauti, daug butų aplankyti. Bet piliečių parašus tuo metu gauti buvo ne sunku, nes daugelis socialistams simpatijas reiškė, ypač motinos, kurių sūneliai buvo jau kariuomenėje, o kiti net fronte.

(Bus daugiau)

Vilnius. Rudens rytas Petro Cvirkos skvere.

LAIŠKAI

Kiek daug laiškų ant mano stalo—
Balti ir mėlyni vokai,
Juos širdimi karšta parašė
Man nepažįstami draugai.

Jei jie visi čia susirinktų,
Laimingas jausčiausi būry.
Tai kas, kad jų čia būtų šimtas
Ir nesutilptų kambary...

Kiek daug laiškų ant mano stalo.
Į juos turėsiu atsakyt.
O kaip smagu kiekvieną draugą
Mažais laiškeliais aplankyt.

L. Vainikonis

"Lietuvos pionierius"

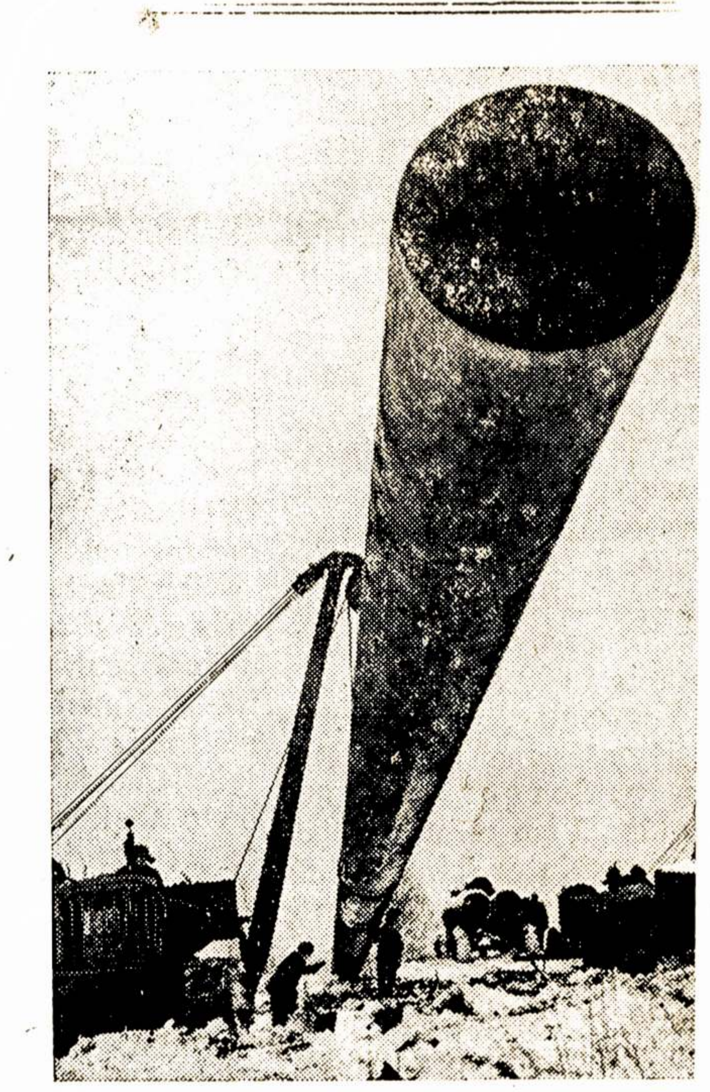

Tūkstančiai automašinų, dešimtys tūkstančių geležinkelio cisternų gabena naftą Pabaltijo respublikoms. Tai buvo brangus ir nepatogus transportas. Netrukus juodasis auksas tekės požeminėmis arterijomis ir Tarybų Lietuvos žeme. Naftotiekis Polockas—Ventspilis jau baigiamas tiesti. Iš čia jis pasuks į Tarybų Lietuvos pajūrį.

Nuotraukoje: naftotiekio tiesimo darbai Polocko—Ventspilio trasoje.

Darbai Jonavos azotinių trąšų gamyklos statyboje įgavo lemiamą užmojį. Į tranšėjas suklota tūkstančiai metrų vamzdynų, jie apraizgė korpusus, įrengimus.

Nuotraukoje: Jonavos azotinių trąšų gamyklos statybinėse aikštelėse.

Miami, Fla.

Sausio 20 d. atsibuvo L.L.D. 75 kuopos susirinkimas. Kaip ir paprastai, pirma buvo pietūs, kuriuos pagamino draugės nuolatinės darbuotojos N. Tamošiūnienė, Kancerienė, J. Jurevičienė ir N. Kanapienė.

Po pietų atsibuvo susirinkimas. Pagal narių skaičių susirinkimas nebuvo skaitlingas, bet geras. Valdyba išdavė gerus raportus, gražiai, tvarkingai, kiek per metus buvo atlikta gražaus ir naudingo darbo dėl kultūros, dėl apšvietos.

Nutarta p a s v e i k i n t i "Laisvės" suvažiavimą su $25. Taipgi nutarta suruošti didelį parengimą 25 d. vasario Socialio Klubo naudai. Nutarta susisiekti su J. Misevičium kas link rodymo filmų iš Lietuvos.

LLD yra kultūrinė organizacija, ne tik Amerikoje, bet ir kitose šalyse, kur tik randasi pažangus judėjimas, ten LLD kuopos organizuojamos. Ši brangi kultūrinė organizacija gyvuoja jau per 50 metų. L. Prūseika buvo LLD sumanytojas. L. Prūseika jau mirė, bet LLD nemirs, gyvuos ilgus metus.

Ši žymi kultūrinė organizacija yra atlikus daug naudingų darbu. Per 50 metų kiek yra atlikta literatūrinio darbo! Daugybė nudirbta darbo laike šelpimo kare nukentėjusių Lietuvos žmonių. Laike karo buvo organizuotai dirbama visuose miestuose ir miesteliuose dėl karo laimėjimo. L. L. Draugija pirmutinė ateina į pagalba dėl streiko laimėjimo ir kur tik reikalinga parama LLD kuopos organizuotai dirba dėl gero tikslo. Kas daugiausia rūpinasi taikos išlaikymu, ar ne LLD kuopos, kurios deda visas pastangas, kad taikos obalsis būtų keliamas visur? Kiek yra išleista knygų per LLD bėgiu 50 metu, įvairiais klausimais. Jeigu ne LLD, ju nebūtų mums buvę. Kas gi palaikytų mūsų pažangiųjų spauda, kuria turime? Kuopų nariai deda pastangas palaikyti meną ir kultūrinę veiklą. Kas daugiausia duoda paramos dėl politinio apsigynimo ar ne LLD kuopų narių pasidarbavimas? L.L. Draugija yra meno ir kultūros šaltinis ir abelnai keriems tikslams p a r a m a. Taigi, turim rimtai pagalvot ir paanalizuot šios draugijos vertę, j o s i o s nauda visuomenės gerovei. Be LLD būtų sunku išlaikyti pažangiąja spaudą, kuri yra labai reikalinga. Jeigu mažesnėse kolonijose kuopos nyksta, tai kitas klausimas, bet kur randasi daug nariu, ten laikykime kuopas kaip galima ilgiau.

L.L.D. 75 Kuopos
Korespondentė

KROKODILUI ATAUGA NAUJI DANTYS

Krokodilai yra šiltų kraštų gyvūnai (ropliai). Jie biaurūs, bet retai ėda. Kai kuriems užtenka karto ar dviejų į mėnesį.

Jeigu krokodilas išsilaužia danti ar kelis, jam atauga nauji.

Minkštas gėrimas

1964 metais Jungtinėse Valstijose išgėrė apie 200,000,000 dėžių, po 24 bonkas, Coca-Cola ir Pepsi-Cola gėrimo.

Ona Žvirblienė -- Jonavos miesto galva

Rašo **E. Valiūnaitė**

Kauno gatvėje pro nedidelių namų užuolaidas žybteli smalsus žvilgsnis, ir gali pasirodyti, kad grįžai į prieskarinę Jonavą — pilką, nuobodų miesteliūkštį. Kauno gatvė — viena seniausių Jonavoje. Viena iš nedaugelio, kurios išliko per karą.

Kauno gatve ateini į miesto centrą. Prieš akis: moderniškas valgyklos svetainės pastatas, už jo — keliaaukščių namų kvartalai. Užsidega šviesos. Ir tarp skubančių šen bei ten žmonių staiga pasijunti bestovįs gan nemažame, naujame mieste.

Neiškenčiau, nepasakiusi šitos minties jaunai moteriai, kuri taip pat laukia autobuso.

—Panašu, — su šypsena pritaria ji. — Tik šviesų vis dėlto dar mažoka. Na, palaukite, sutvarkysime ir tai.

Moteris kalba tartum šeimininkė. Pasirodo, ji iš tikro — "miesto galva." Prieš porą metų Ona Žvirblienė išrinkta Jonavos vykdomojo komiteto pirmininke. Ją čia visi pažįsta, visi sveikina.

Komiteto namas nedidelis, kuklus. Durys iš sekretorės kambario į pirmininkės kabinetą beveik visada atdaros. Įeina žmogus ir mato, ar yra pirmininkė, ar neužimta. Dažnai O. Žvirblienė, išgirdusi susirūpinusio žmogaus balsą, pasikelia jo pasitikti.

Senyvas, žilstelėjęs vyriškis, su kuriuo ji ką tik pasisveikino, rengiasi statytis namą.

—Buvau Kaune, pirmininke. Kažkodėl netvirtina sutarties.

—Štai kaip? O, rodos, niekas neturėjo užkliūti. Žinote, palikite sutartį man. Šiandien bus valdybos viršininkas — aš išsiaiškinsiu.

Žmogus išeina ramus, nes Ona Žvirbilenė (tai žino visi) niekada nepažada to, ko negali įvykdyti. Pirmininkė pasideda dar vieną popierių į aplanką su užrašu "Skubu," užsirašo atskirame lape. Aplankalas — neplonas: pareiškimai, raštai, pažymėjimai. Popieriai? Taip, bet kiekviename — žmonių norai, rūpesčiai. Kiekvieną kartą, kai pirmininkė savo sąraše kažką atsižymi, vadinasi,— padaryta, kas pažadėta. Vienam ar kitam Jonavos gyventojui nebereikės rūpintis.

Nesunku gerai pažinti žmogų, kai jis pats ateina su savo džiaugsmais ir rūpesčiais. Bet juk kiekviename mieste yra daug daugiau tokių, kurie gyvena tyliai, nepastebimai. Toje pat Kauno gatvėje, nedideliame namuke, yra švarutis poros kambarėlių butukas, kurio šeimininkai — Ona ir Vincas Valatkos. Tai bene seniausi Jonavos gyventojai, buvę kumečiai, didelę dalį amžiaus sunkiai vargę. O kodėl gi nesurengus jiems auksinių vestuvių? Kad tai būtų ne tik Valatkų, bet ir viso miesto šventė.

Auksinės vestuvės, kuriomis pasirūpino pirmininkė, buvo tikrai šaunios. Jautresnės moterėlės net ašarą nubraukė — tokia pagarba senam žmogui!

Šitokios iškilmės, žinoma, ne taip dažnos. Dažniau— nuo ryto iki vakaro nesibaigiantys viso miesto ir atskirų jo gyventojų reikalai. Ir kaskart jų daugėja. Jonava, kur statoma didžiulė chemijos įmonė, sparčiai plečiasi. Reikia tiesti naujas transporto linijas, rinkti vietą naujiems pastatams, reikia... Ir dėl visko tariamasi su pirmininke.

Viskas svarbu, tačiau viena, Žvirblienės įsitikinimu, — visų svarbiausia. Tai — vaikai. Jais ji ypatingai rūpinasi. Visi mokyklinio amžiaus vaikai mokosi. Tačiau tuo nepasitenkina. Prieš metus jonaviečių susirinkime ji pasiūlė: "Mums reikia dažniau pasitarti, ar kaip reikiant auklėjame vaikus. Susirinkime dažniau..." Jau buvo keli tokie susirinkimai. Ir visada salė sausakimša — visiems rūpi vaikai.

...O vakarais Ona Žvirblienė — trijų mažylių mama — ir knygų entuziastė. Beje, ji neakivaizdiniu (korespondencijos) būdu studijuoja bibliotekininkystę. "Bibliotekų lentynose, knygose — proto lobiai,"—sako ji. — "Argi nenuostabu padėti tų lobių ieškantiems žmonėms? Kai nebebūsiu pirmininke, dirbsiu bibliotekoje..."

Be abejo, Ona Žvirblienė būtų gera bibliotekininkė. Bet kol kas... Jonaviečiai vieningai išsirinko ją savo pirmininke.

Ir, matyt, Ona Žvirblienė dar ilgokai bus "miesto galva," nes rinkėjai ja labai patenkinti.

Kada atsirado universitetai

Lotynų kalbos žodis universitetas kilęs iš universus —visas, ištisas, paimtas visumoje. Šiuo žodžiu viduramžiais vadinosi įvairios draugijos, amatininkų cechai, pirklių gildijos, ir kiti panašūs miestiečių susivienijimai. Cecho meistras savo mokinį ir pameistrį mokė tik amato, bet ne bendrojo išsilavinimo dalykų. Architektai, chirurgai, dailininkai buvo taip pat cechų nariais. Tokiems amatininkams ir stambiesiems pirkliams, turintiems reikalų su kitų miestų ir šalių tos pačios specialybės žmonėmis, buvo reikalingas ne tik raštas, lotynų kalbos mokėjimas, bet ir humanitarinis išsilavinimas. 12-tame amžiuje Vakarų Europos miestuose prie Atlanto vandenyno ir viduržemio jūros pakraščių ėmė kurtis laisvos bendrojo ir specialaus lavinimosi mokyklos, pasivadinančios Universitas magistrorum et scholarium (mokytojų ir mokinių susivienijimas). Sutrumpintai tos mokyklos buvo vadinamos universitetais.

Universitetai, panašiai kaip amatininkų cechai ir pirklių gildijos, buvo savivaldžios organizacijos, mažai tepriklausančios nuo miesto magistrato ir bažnyčios. Tokio universiteto rektorių rinkdavo profesoriai ir studentai drauge.. Šią rinkimo tradiciją ligi šių dienų išsaugojo kai kurie senieji Anglijos universitetai. Už darbą profesoriams atlygindavo studentai. Jeigu kildavo aštrus konfliktas su bažnyčia arba miesto valdžia ir būdavo pažeidžiama universiteto autonomija, studentai ir profesoriai išsikeldavo į kitą miestą. Turėti universitetą miestui buvo didelė garbė. Mokymo trukmė ir studentų amžius tokiuose universitetuose nebuvo nustatyta. Mokymas rėmėsi paskaitomis ir disputais.

Šalia tokių miestietiškų universitetų, 12-tame amžiuje universitetus emė steigti bažnyčia, stengdamasi išsaugoti savo įtaką moksle. Pirmasis bažnytininkų įsteigtas universitetas buvo Sorbonos universitetas Paryžiuje. Jam vadovavo vyskupo statytas kancleris. Šito universiteto autonomija buvo labai ribota: studentai rektoriaus rinkimuose nebedalyvavo, profesoriai nebebuvo renkami, o skiriami ir apmokami bažnyčios, kuri buvo stambus ir turtingas feodalinis žemvaldys. Pagal Paryžiaus universiteto pavyzdį steigėsi kitų kraštų universitetai.

Atsirado ir tokių universitetų, kuriuos išlaikydavo karaliaus valdžia. Karalius davė lėšas, skyrė profesorius, nustatinėjo mokymo ir mokslo laipsnių suteikimo tvarką. Tokiais karališkais universitetais buvo 1348 m. įsteigtas Karolio universitetas Prahoje ir 1364 m. Jogailaičių universitetas Krokuvoje.

Universitetų steigimasis Europoje turėjo didelę reikšmę mokslui ir kultūrai. Universitetuose gimdavo naujos filosofinės kryptis, plito logiškas galvojimas, mokėjimas klasifikuoti, daryti apibrėžimus ir apibendrinimus. Universitetai, remdamiesi lotynų kalba, kaip mokslo kalba, skatino tarptautinį profesorių ir studentų bendradarbiavimą. Jis prisidėjo prie miestų kėlimo ir svarbiausia — prie humanizmo idėjų brandinimo ir platinimo.

Almanacho "Sovetskaja Litva" dešimtoji knyga

Iš spaudos išėjo Lietuvos TSR rašytojų sąjungos organo almanacho "Sovetskaja Litva" dešimtoji knyga. Leidinyje daug vietos skiriama Kristijono Donelaičio 250-osioms gimimo metinėms, spausdinami akademiko K. Korsako, J. Baltušio, D. Brodskio straipsniai, Lenininės premijos laureato M. Stelmacho, G. Abašidės, P. Karpo pasisakymai, Just. Marcinkevičiaus poemos "Donelaitis" fragmentas.

Naujojoje knygoje — E. Mieželaičio, A. Maldonio, V. Reimerio, Alb. Žukausko eilėraščiai, J. Avyžiaus, V. Dautarto, I. Kašnickio, G. Metelskio, M. Sluckio apsakymai.

Klubas atvers duris

Pergalės krantinėje šalia kauniečių dailininkų dirbtuvių veiks ir Dailininkų sąjungos Kauno skyriaus iniciatyva atidarytas dailininkų klubas. Kūrybinių trečiadienių metu čia vyks pokalbiai su mūsų miesto statybininkais, inžinieriais ir pedagogais.

Artimiausiu metu numatoma surengti parodėlę tų dailininkų, kurie vasaros metu dalyvavo kūrybinėje išvykoje laivu Kaunas-Kuršių marios. Į pokalbį taip pat bus pakviesti Nemuno upeiviai.

Žada pas kauniečius atvykti ir neseniai Italijoje lankęsis grafikas J. Kuzminskis, meno mokslų kandidatas A. Šavickas ir kiti.

ST. PETERSBURG, FLA.

Pažangiečiai ruošiasi

Visomis pastangomis pažangiečiai ruošiasi šauniai, pavyzdingai paminėti Amerikos Lietuvių Darbininkų Literatūros Draugijos penkiasdešimtmetį. Ši pramoga (banketas-koncertas) jau ne už kalnų—įvyks šeštadienį, vasario 27 d. Vieta 314—15th Ave. So.

Bet tai dar ne viskas. Vietinės kuopos valdyba bendrai su pramogų darbingąja komisija planuoja pravesti visą vasario mėnesį paminėjimo reikalu. Pradedant susirinkimu vasario 7 d., o 13 d. draugas J. P. Milleris aiškins šios organizacijos įsikūrimo pradžią ir ką gero ji davė lietuvių išeivijai. Gi gale vasario mėnesio bus užbaiga—banketas su koncertu. Tai bus pirmas toks banketas - koncertas šio miesto pažangiečių istorijoj.

Koncerto programos atlikime dalyvaus Jerry Mikužis iš Čikagos. Ji dalyvavo vadovaujančiose rolėse Čikagos chorų statomose operose ir operettėse. Be ištraukų iš operos ji padainuos ir širdį kutenančių liaudies dainų.

Menkai mums yra progų girdėti aukštai prasilavinusią dainininkę dainuojant klasikines ir liaudies dainas. Todėl nepamirškite perskaitę šią žinutę priminti savo kaimynams-draugams ir atvažiuojantiems iš toliau svečiams apie šį nepaprastai svarbų įvykį.

Labiausiai visi laukia vasario 27 dienos ir to spalvingo koncerto.

—:—

Dar vis sulaukiame svečių iš toliau. Sausio 23 d. prisipildžiusioje žmonėmis salėje lankėsi nemenkai jų, bet čikagiečių skaičius viršyjo visus kitus. Štai jums čikagiečiai:

J. ir M. Kirstukai, apsistoję pas draugus A. ir K. Pakšius, užsuko į pramogą. Beje, jie apdairiai žiūrinėja sau gūžtelės pirktis. Gal pamylėję miestą ir mūs draugingus žmones, pasiliks pastoviai apsigyventi.

Suzana Antanavičienė, Josephine Mankus, Karl Adomonis ir Juozas Šnuika— draugės Šnaiderienės svečiai — užsuko į banketą. Stasys Jankauskas, apsistojęs pas savo draugą P. J. Pučkorių, irgi užkliuvo į banketą. Ir jo nepaleidžia svajonės — apsigyventi čia, ar ne. Marytės Fetting sesutė Anna, maloniai leisdama čia saulėje laiką, taipgi pateko į banketą.

Elenutė Bružas juasmingai, gražiai padainavo vieną liaudies dainelę. Mūsų publika šiltai ją pasveikino už tai.

Iš tolimesnių kolonijų yra šie:

Augenija Gutauskienė, iš New Haven, Conn., apsistojo porai savaičių pas Ch. ir A. Šaliūnus. Jos nė uždarytos nebūtų buvę galima sulaikyti nuo banketo.

Anna Mitchell, iš Cleveland, Ohio.

Martha Gružinskienė, iš Rumford, Me., besisvečiuodama pas J. ir O. Walins, Anna Maria srityje, nugirsta, įsigijo sau namelį.

Domininkas ir Josephine Bagužiai, iš Detroit, Mich., draugų Greblikų artimieji, apsistoję pas juos.

Draugės Lukienės dukra Vilet ir žentas Lou Lavel, iš New Jersey.

Draugės Agnes Pike jaunesnioji dukra Isabela ir žentas Joe, iš Michigano, gėrėjosi šauniu pažangiečių banketu.

Tarp malonių svečių ir atvežtų žinučių yra ir nemalonių žinių. LLD 45 kp. narys draugs Vosylius, seniau gyvenęs Danbury, Conn., buvo operuotas ir sunkiai serga Mount Park ligoninėje.

Šiomis dienomis nuvežtas į ligoninę šaunusis kuopos korespondentas, eilėraščių autorius Jonas Vilkelis.

Pramogų lankytoja, buvusi worcesterietė Ida Repečkienė, pasidavė į ligoninę. Jos sveikata eina geryn.

Linkime visiems ligoniams greito susveikimo.

Draugės E. Davidonienės brolis Keinis su žmona, pabuvoję pas sesutę, išvyko atgal į Bostoną. Juozas Davidonis dar vis ligoninėje, bet eina geryn. Juozą nemenkai draugai aplanko.

Nuolatinė LLD 45 kuopos pramogų komisijos narė Paulina Blaškienė su savo draugėmis išvyko į Čikagą. Kelionė automobiliu buvo nekokia, ir Anna Parada paliko savo automobilį Madisonville, Ky., ir visos trys— Mildred Friberg, Anna Parada ir Paulina Blaškienė, kelionę baigė kitomis priemonėmis. Džiugu, kad nelaimėje keliautojos nenukentėjo.

—:—

Pregresas iš Philadelphijos rašo, kad jiems paštas nepraleidžia iš Lietuvos "Tėvynės Balso." Tas pats ir St. Petersburge.

Vikutis

ŽINIOS IŠ LIETUVOS

Visuomeninis muziejus

ŠIAULIAI. — Pedagoginio instituto dėstytojų ir studentų iniciatyva įsteigtas visuomeninis dailės muziejus. Jo ekspozicijoje — daugiau kaip 150 tapybos, grafikos, skulptūros, keramikos darbų, kuriuos padovanojo Vilniaus dailės institutо, Kauno meno mokyklos, Telšių ir Kauno dailės technikumų auklėtiniai.

Naujas "Aušros" numeris

Šiomis dienomis gautas Lenkijos Liaudies Respublikoje leidžiamo Lietuvių visuomenės kultūros draugijos Centro valdybos vienkartinio leidinio "Aušros" septintasis numeris. Daug medžiagos skiriama Seinų krašto, kur daugiausia gyvena lietuvių, ūkiniams laimėjimams, pasiektiems per dvidešimt Liaudies Lenkijos gyvavimo metų, lietuvių kultūriniam gyvenimui, nušviečiami Lenkijos Jungtinės Darbo Partijos IV suvažiavimo keliami uždaviniai. Viename laikraščio puslapyj spausdinamos nuotraukos iš Tarybų Lietuvos gyvenimo, pasakojančios apie liaudies Lenkijos ir Tarybų Lietuvos ryšius.

Kronikos skyriuje pasakojama apie susitikimą Varšuvoje su V. Reimeriu ir St. Nekrašiumi, viešėjusiais Lenkijoje, apie Lietuvių liaudies dainininkų ir šokėjų sąskrydį iš Seinų apskrities, Kauno "Žalgirio" krepšininkų, susitikimą su Vroclavo sportininkais.

Skyrelyje "Teofiliui Tilvyčiui — 60 metų" poetas J. Macevičius apžvelgia respublikos liaudies poeto gyvenimą ir kūrybą, spausdinami T. Tilvyčio eilėraščiai apie Lietuvą. Įspūdžiais iš Amerikos almanache dalinasi A. Laurinčiukas.

Knygoje skaitytojas suras daug apybraižų apie respublikos žmones, proletarinius poetus J. Janonį, ir A. Regratį, straipsnį apie Jurgį Baltrušaitį.

"Šaliapinas Lietuvoje" — taip pavadintas Lietuvos TSR liaudies artisto Juozo Grybausko straipsnis, kurį autorius parašė prieš pat savo mirtį.

Dešimtoje almanacho "Sovetskaja Litva" knygoje gausu respublikos kultūrinio gyvenimo kronikos. Ji gausiai iliustruota. Įdėti grafikų A. Skirutytės, V. Steponavičiaus, S. Valiuvienės darbai.

TURKIJA NEĮSILEIS JAV ATOMINĮ LAIVĄ

Ankara. — Turkija pranešė Jungtinėms Valstijoms, kad ji neįsileis Jungtinių Valstijų atominės jėgos "Savannah" laivo.

Tas laivas lankėsi Graikijoje ir eilėje kitų Viduržemio jūros srityje šalių.

Philadelphia, Pa.

Draugė Helen Tureikienė, gyvenanti 142 Pierce St., eidama gatve paslydo ir nusilaužė ranką. Gaila geros draugės, susirinkimų lankytojos, spaudos platintojos ir mūsų judėjimo rėmėjos. Ji buvo komisijoje paruošimui pietų LLD 10 kuopos jubiliejiniam parengime, kuris įvyks kovo 14 d. Jos vieta nebus lengva atpildyti.

Drauge, priimkite nuo manęs ir visų LLD 10 kuopos narių širdingą jums užuojautą su linkėjimu vėl pilnai pasveikti ir vėl būti veiklioųjų narių tarpe.

Pilietis

PAIEŠKOJIMAS

Ieškau dėdės — profesoriaus Jono Puzino. Karo metu jis išvyko į Ameriką. Jo adreso nežinau, nei nei jis mano. Būsiu labai dėkinga, jei kas iš apie jį žinančiųjų man pranešė. Danutė Žiaunytė-Žukauskienė, Šiauliai, Ilgoji g-vė 8, Lithuania, USSR. (8-9)

PHILADELPHIA, PA. & VICINITY

CABINETMAKER

Experienced
Union
Call
STRAMMA & SCHWEDER
NE. 4-1777

(8-12)

STATEMENT

ARAMINGO SAVINGS & LOAN ASSOCIATION
1900 E. Allegheny Ave.
Philadelphia 34, Pa.

Statement of Condition
As of December 31, 1964.

Savings Capital	$1,992,767.19
First Mortgage Loans	1,931,688.10
General Reserve and Surplus	184,799.62
Total Assets	2,277,036.93

JOHN C. MOST, SEC'Y-MGR.

Help Wanted--Female

HOUSEKEEPER

Middle age. Full charge.
Live in preferred.
1 School age child.
Own room & bath.
1-609 HA. 8-3200.

(8-9)

HOUSEKEEPER

Also take care of two year old boy. 5 day week. Salary $45 per week. Recent references. LA. 5-8551.

(8-9)

WOMAN. Cook and general housework. Sleep in. Chestnut Hill vicinity. Own room and bath. Speak some English. Pleasing personality. Recent references. Call AD. 3-1170 after 5 P. M. (8-9)

NURSES
R. N. SUPERVISOR

Night shift. 11 PM to 7 AM Exp. necessary. Small hospital, W. Phila. College attached. Call Nursing office. SH. 8-1000 between 9 AM & 5 PM. (9-20)

REAL ESTATE

415 Harland St. 6 rooms. Good neighborhood. Call BA. 8-0516. Between 2 and 6 P. M. for appointment.

Madridas. —Chrysler Co. pradės "Dodge" automobilius gaminti Ispanijoje.

Maskva. — Šiemet į Tarybų Sąjungą atsilankys Malio respublikos prezidentas Mobido Keita.

Varšuva. — Lenkijos premjeras Adam Rapackis išvyko į Iraną (Persiją).

Pagilinkite savo žinojimą apie Ameriką

JAV Darbininkų Judėjimo Istorija

Parašė Antanas Bimba

550 puslapių. Kaina $1.50.

Šioje knygoje jūs rasite nušviesta ir apibūdinta visą eilę labai aktualių klausimų iš Jungtinių Amerikos Valstijų darbo liaudies kovų istorijos. Jau vien tik skyrių pavadinimai parodo didžiulę temų ir klausimų apimtį. Pavyzdžiui:

- Baltieji vergai ir jų viešpačiai
- Negrų vergovė Amerikoje
- Laisvieji darbininkai senovėje
- Revoliucija ir nepriklausomybės karas
- Proletariato klasės susiformavimas (1783-1860)
- Pilietinis karas arba antroji Amerikos revoliucija
- JAV ekonominis vystymasis po pilietinio karo
- Aštriųjų kovų laikotarpis (1873-1880)
- Streikai, Darbo Riteriai, profesinės sąjungos 1880-1886
- Profesinės sąjungos ir pirmasis pasaulinis karas
- Socialistai, profesinės sąjungos ir jų politinė veikla (1886-1900)
- Komunistinio judėjimo Amerikoje pradžia
- Didžiųjų kovų audra
- Bedarbių kovos 1928-1940 metais
- Streikai, profesinės sąjungos ir "Naujoji dalyba"
- Ruzveltas, "Naujoji dalyba" ir komunistai

Ši knyga gaunama "Laisvės" Knygyne
Siųskite užsakymus, adresuokite:

LAISVĖ

102-02 Liberty Ave., Ozone Park, N. Y. 11417

"Laisvės" B-vės suvažiavimui sveikinimai

Jonas Grybas, grįžęs iš Chicagos, parvežė sveikinimų "Laisvės" Bendrovės suvažiavimui $33. Aukojo:

A. Jakienė-Jenkins, Rolling Prairie, Ind. ... $11.00
P. J. Martin, Wexford, Pa. 10.00
P. Dauderis, Chicago, Ill. 5.00
Anelė Dočkienė, Cicero, Ill. 5.00
V. V. Vasys, Chicago, Ill. 2.00
Iš Detroit, Mich. (per J. Liminską)
gauta nuo **LLD 52 kp.** 10.00
John J. Ynamaitis, Union City, Conn. 5.00

Dėkui virš minėtiems prieteliams ulž sveikinimus. Tikimės, kad susilauksim dar daugiau gražių sveikinimų.

"Laisvės" Administracija

IŠ LAIŠKŲ

Laisvietis J. Čepukaitis gavo laišką iš savo brolio Lietuvoje, kuriame tarp kitko, skaitome:

"Taip pat linkime jūsų tautai laimės ir taikos. Mes džiaugiamės visa mūsų tauta didžiojoje tarybinių tautų šeimoje. Mes džiaugiamės, kad mūsų tauta metai iš metų eina vis į geresnį, laimingesnį gyvenimą. Džiaugiamės, kad pas mus ant amžių panaikintas skurdas ir nedarbas. Mes džiaugiamės, kad mes jau seniai nusikratėm nuo savo kaklo smetoninį jungą ir netinkamą valdymą. Mes amžiams prakeikėm vokiečių priespaudą. Mes atsimename, kaip vokiečiai mušė mus lazdomis, kankino mūsų žmones kalėjimuose. Mes žinome, kad tas amžinai nebegrįš, taip pat nebegrįš Smetona ir nebeatneš ant mūsų namų šiaudinių stogų..."

Mūsu veikėjas laisvietis J. J. Mockaitis gavo laišką iš savo sesers Birutės Jukневičienės Lietuvoje, kuri darbuojasi tarp saviveiklininkų. Jame skaitome:

"Mane labai sudomino viena žinia, kuria sužinojom iš mūsų veikėju. Būtent, kad i mūsų 1965 metų Jubiliejinę dainų šventę Vilniuie ruošiasi atvažiuoti ir JAV lietuviai. Kas įdomiausia, kad, sako, chorą sudarys iš visų esamų chorų—junginį. Ar tai tiesa?! O kaip su dainu repertuaru, ar visas išmoks? Žinoma, tuo neabejoju!

Kokiu nors būdu (gal per "Laisvę") visiems JAV lietuviams, besiruošiantiems atvažiuoti į mūsų šventę, noriu perduoti nuoširdžiausius sveikinimus ir linkėjimus didžiausio pasisekimo šiame gražiame, bet sunkiame darbe. Visiems organizatoriams ir vadovams, sugalvojusiems šią naujovę, linkiu sveikatos, kantrybės ir ištvermės, kad šis Jūsų pradėtas užmojis nesužlugtų, ši nauja ugnelė neužgęstų ir visi gausiu saviveiklininkų būriu atsilankytumėt pas mus į Lietuvą..."

Gerbiamieji Tautiečiai!

Būsiu labai dėkingas, jei malonėsite per savo laikraštį padėti man atnaujinti nutrūkusį ryšį su mano tikru broliu ar jo vaikais. Karo audroje mano brolio adresas žuvo, ir negaliu nei su juo, nei su brolovaikiais susižinoti.

Mano brolis, Juozas Adomaitis, gyveno Amerikoje ir dirbo Fordo fabrikuose Detroit mieste, Michigan valstijoje iki pat II-ojo pasaulinio karo. Buvo tenai apsigyvenęs 1912 metais, turėjo sūnų Juozą ir dukterį Onutę.

Būsiu labai dėkingas, jei kas, paskaitęs šį mano paieškojimą, parašys man laiškelį, pranešdamas brolio ar brolvaikių dabartinius adresus, kad galėčiau jiems parašyti. Prašau man rašyti adresu: Lithuanian SSR, Šakių rajonas, Griškabūdis, Jonui Adomaičiui.

Su pagarba,
J. Adomaitis

Iš spaudos konferencijos

Praėjusį sekmadienį, sausio 31 d., Woodstock hotelyje, Manhattane, įvyko darbininkiškos spaudos konferencija, kurioje dalyvavo Rytinio pajūrio (Eastern Seaboard) valstijų angliško darbininkiško laikraščio platintojai, rėmėjai.

Konferencija vyko didžiojo viešbučio salėje. Buvo nemaža ir jaunimo, isitraukusio į judėjimą "Workeriui" platinti.

Dalyvavo čia atstovai visokių darbininkiškų grupių, ir jie, atvykdami i konferenciją, atvežė laikraščiui ir materialinės paramos. Didokos delegacijos buvo iš Bostono, Filadelfijos, Baltimorės. Bet, savaime suprantama, daugiausia atstovu buvo iš Niujorko ir jo apylinkinių miestelių. Niujorke "Workeris" turi daugiausiai skaitytojų.

Iš visu miestų "Workerio" platintojai ir rėmėjai sakė kalbas, dalindamiesi nuomonėmis dėl laikraščio platinimo. Buvo pabrėžta, kad nemažai laikraščio platinimui kliudo reakcija, visokios "pastabos" tiems, kurie ji prenumeruoja. Tačiau, buvo nurodyta, kad gyvename naujus laikus, kad i visa tai tenka numoti ranka. Kai kurie kalbėjusieji priminė, kad turime juo daugiau dėmesio kreipti į darbininkus, į unijistus—ten didžiausia laikraščiui platinti dirva.

Kai kurie kalbėjusieji davė patarimus "Workerio" redakcijai, ką reikėtų gerinti laikraščio turinyje.

Sakė kalbas "Workerio" redakcijos atstovai, administratorius; kalbėjo ir kai kurie JAV Komunistų vadovai.

Žodžiu, konferencija buvo įdomi, turininga.

Ns.

New Yorkas. — Kai kurie delegatai leidžia paskalus, būk Vengrijos ambasadorius Karoly Csatorday išstrauks savo kandidatūra į Pirmojo komiteto pirmininkus.

Tai yra netiesa. Rytinės Europos delegatai laikė pasitarimą, patvrė ir pareiškia, kad Csatorday, pagal pirmesni nutarimą iš 1946 m., kandidatuos kaip Rytinės Europos valstybių atstovas.

Nepiliečiai imigrantai

Paagl Imigracijos ir Tautybės Aktą legalus rezidentas imigrantas, t. y. imigrantas, įleistas į JAV-jas nuolatiniam apsigyvenimui, gauna taip vad. imigranto registracijos kortelę, formą Nr. 1-151. Ši imigranto registracijos kortelė jam tarnauja kaip tapatybės pažymėjimas ir neformalus trumpiems išvykimams iš JAV-jų.

Iš naujo įvažiavimas: Imigrantas, kartą legaliai įleistas nuolatiniam apsigyvenimui ir grįžtąs iš laikinos kelionės užsienyje, yra klasifikuojamas kaip nekvotinis imigrantas, nežiūrint jo gimimo vietos. Pagal valdžios taisykles jam nereikia pristatyti kitų dokumentų, tik imigranto registracijos kortelę (1-151), nebent jis būtų išbuvęs užsienyje ilgiau negu vienerius metus. Tuo atveju jis gali parodyti galiojantį iš naujo įvažiavimo leidimą. Jeigu jis tikisi išbūti užsienyje ilgiau negu vienerius metus, jis gali paduoti prašymą iš naujo įvažiavimo leidimui gauti prieš išvykstant artimiausioje Imigracijos ir Naturalizacijos Tarnybos įstaigoje. Iš naujo atvykimo leidimas galioja ir gali būti atnaujintas neilgiau kaip dar vieneriems metams paduodant prašyneilgiau kaip vienus metus mą artimiausiame Amerikos konsulate ar ambasadoje. Grįžus į JAV-jas iš naujo įvažiavimo leidimas bus Imigracijos Tarnybos priimtas vietoje vizos ar kitų dokumentų. Jeigu grįžtąs rezidentas imigrantas negauna iš naujo įvažiavimo leidimo prieš jam išvykstant, jam reikės paduoti prašymą artimiausiam konsulatui gauti nekvotinę vizą.

Kelionės į socialistinius kraštus

Legalūs rezidentai imigrantai, norį lankyti kai kuriuos socialistinius kraštus (Bulgariją, Čekoslovakiją, Estiją, Vengriją, Latviją, Lietuvą, Lenkiją, Rumuniją, Rytų Vokietiją, Tarybų Sąjungą ir Jugoslaviją), **turi** gauti iš naujo įvažiavimo leidimą prieš išvykstant. Iš naujo įvažiavimo leidimas turi aiškiai nuimti kitus galiojančius kelionių susiaurinimus. Jis taip pat galioja kaip išvažiavimo leidimas. Kelionės yra absoliučiai susiaurintos į Albaniją, Komunistinę Kiniją, Korėją, Kūbą ir Mongoliją.

ACNS

Į SUVAŽIAVIMĄ!

Niekas negali pasakyti, koks bus oras sekmadienį, vasario 7 dieną. Gali būti labai gražus, patogus judėjimui, o gali būti ir pūgos, užpustyti keliai, trukdą keliavimui.

Jei oras būtų labai blogas, pusningas, keliai slidūs, tai, žinoma, negalima būtų daugeliui "Laisvės" b-vės dalininkų, gyvenančių atokiai nuo Niujorko, dalyvauti metiniame suvažiavime.

Jei oras bus geras, keliavimui patogus, tai tikimės, kad į suvažiavimą atvyks nemaža gerų mūsų prietelių iš tolesnių miestų.

O kaip su niujorkiečiais?

Kaip visuomet, taip ir šiemet, laisviečių suvažiavime daugumą sudarys tie mūsų laikraščio bendrovės dalininkai, kurie gyvena Didžiajame Niujorke arba artimose jo apylinkėse.

Šiemet mes ypatingai prašome visus mūsų dalininkus, gyvenančius Niujorke ir apylinkėje, būtinai dalyvauti, suvažiavime. Nežiūrint, koks būtų oras, "Laisvės" salę Ozone Parke pasiekti kiekvienas ir kiekviena sugebės.

Taigi, draugės ir draugai, gyveną Niujorke, visus prašome dalyvauti.

Pasiruoškite taip, kad galėtumėte būti ir mūsų puošniame bankete, kuris įvyks tuojau po suvažiavimo.

Prasidės lygiai 6 valandą.

Ruoškimės, ruoškimės, draugės ir draugai laisviečiai!

Mieste pasidairius

Majoras Wagneris užgyrė planą, pagal kurį mieste bus pradėti steigti taip vadinami "kišeniniai parkai." Mat, visur matosi daug tuščių vietų (lotų). Jas valdžia paims ir pavers mažais parkučiais. Tokių parkučių gali atsirasti keli šimtai. Ypač jie bus naudingi vaikams kaip žaismavietės.

Bronkse policija sulaikė Leroy Barnes, nes pas jį radosi $500,000 vertės narkotikų.

Brooklyno prokuroras ponas Koota paskelbė laikraščiuose, kad jis turėjo konferenciją su Negru vadais Whitmore bylos reikalais ir kad atmetė jų reikalavimą kaltinimus prieš Whitmore panaikinti. Bet paskui paaiškėjo, kad kai Koota darė spaudai pranešimą, konferencija dar nebuvo įvykusi. Kai jis paklaustas, kaip tai galėjo atsitikti, tai ponas prokuroras pasakė, kad jis žinojęs, kas konferencijoje bus kalbama, ko iš jo bus reikalaujama, todėl pranešimą paskelbė konfefencijos nesulaukęs!

Tikras skandalas. Kaip toks žmogus gali būti laikomas tokioje aukštoje vietoje?!

Miesto kolegija (City College) išleis 40 milijonų dolerių išplėtimui savo įstaigu. Bus praplėsti seni pastatai, bus statoma ir nauju. Studentų skaičius padidės keturiais tūkstančiais. Viskas bus atlikta per trejus metus.

SAKO: PRISIPAŽINO ŽMOGŽUDYSTĖJE

New Yorkas. — 1963 m. rugpiūčio 28 d., Manhattane, viename apartmente, buvo rastos nužudytos Janice Wylis, "Newsweek" žurnalo redakcijos narė, 21 metu amžiaus, ir mokytoja Emily Hoffert.

Daug buvo spėliojimų, kas jas nužudė. Dabar policija areštavo Richardą Robles, 22 metu amžiaus, mechaniką, kuris vartoja narkotus ir pirmiau jau buvo kalėjime už vagystę. Policija sako, kad jis prisipažino nužudęs tas dvi merginas.

B U L V Ė S

1964 metais Jungtinėse Valstijose buvo išauginta ir suimta 24,290 milijonų svarų bulvių. Tai labai didelis derlius.

Išgirsime Katrinos Petrikienės pranešimą

Sekmadienį, vasario 14 d., Niujorko Moterų Kultūros Klubas rengia prakalbas Katrinai Petrikienei. Bus "Laisvės" salėje, 2:30 val. K. Petrikienė pranešė, kad grįš į Niujorką vasario 11 arba 12 d.

Kol kas nežinome, ar su ja grįžta Alisė Jonikienė; bet yra vilties, kad jos abi bus prakalbose. Būtų labai malonu pasveikinti Alisę jos 70-tųjų metų gimtadieniu ir sykiu išklausyti pranešimą apie vizitą tėvų šalyje.

K. Petrikienė dalyvaus Lietuvos Moterų Suvažiavime, kuris įvyksta vasario 3 ir 4 dd. Vilniuje. Visi ir visos būkime šiose prakalbose.

Kaip ir visuomet, klubietės pavaišins publiką užkandžiais ir kavute.

Ieva

Baigė streiką

Welfare (Gerovės) departamento tarnautojai Niujorke nutarė baigti savo streiką, kuris tęsėsi veik ištisą mėnesį. Streikavo daugiau kaip 5,000 tarnautojų, priklausančių dviem unijom.

Streikieriai nutarė paklausyti miesto majoro Wagnerio ir visus savo "nesusipratimus" su miesto administracija pavesti specialiai komisijai išspręsti.

Trenton, N. J. — Šalimai šio miesto bus įrengtas 3,000 akrų parkas. Parko įrengimui išleis $25,000,000.

Leopoldville. — Diktatorius Tshombe uždarė opozicinius laikraščius.

KRISLAI

Tąsa iš 1-mo pusl.

nis socializmas išsigema į kapitalizmą."

Kvaila išvada, kvailas, tuščias džiaugsmas.

Svarbu, kam tas pelnas skiriamas, kam jis eina. Svarbu, kad tas pelnas eina socialinės ekonomikos ir visuomenės poreikiams patenkinti, o ne turčių, parazitų saujelei lobti. Štai kame viso klausimo prasmė ir širdis.

—:—

Chicagos "Naujienų" redaktorius musasi į krūtinę ir bažijasi, kad "veiksniai" iš VLIKo ir Amerikos Lietuvių Tarybos, o jau, saugok perkūne, keleiviniai bei naujieniniai menševikai niekados nieko bendro neturėję ir dabar neturį su chuliganais, kurie siautėja prieš pažangiečius bei vienybiečius.

Vienas iš dviejų: arba jis nežino, ką jis kalba, arba per akis meluoja.

Nieko nesakysiu apie kitas kolonijas. Bet paimkime Niujorką. Čionai mūsų naujieniniai ir keleiviniai "draugai" buvo pačiose pirmosiose stauglių ir chuliganų eilėse.

Be to, juk "Keleivis" su pasigardžiavimu chuliganizmą teisino ir gyrė.

O kas tuos chuliganus samdė ir siuntė prie mūsų salių, jeigu ne kun. Balkūnas? O kas šaukė mūsų parengimus pikietuoti, jeigu ne pranciškonų "Darbininkas"? O gal pasakysite, kad "Darbininkas" ir kun. Balkūnas bei menševikai nieko neturi su VLIKu ir ALTu?!

WILLIAMSBURGE
"LAISVĖ" GAUNAMA
sekamose stotyse:

Grand St., k. Union Ave.
Hewes St., k. Broadway
So. 2nd St., k. Hooper St.

LLD 1 kuopos žinios

Sausio paskiausią pirmadienį Literatūros Draugijos pirmosios kuopos įvyko pirmas šių metų susirinkimas. Patenkinantis narių skaičius dalyvavo, bet jis galėjo būti geresnis. Nedalyvavimas susirinkimuose — peiktinas paprotys.

Metų darbuotės valdybos raportas buvo įdomus. Kuopos iždas gerai stovi. Turėta išlaidų per metus virš šimtas dolerių. Tačiau įeigos gerokai prašoko išlaidas. Todėl pradedam metus su netuščiu iždu.

Nariai randasi gerame stovyje. Gavome keturis naujus narius, tai viso turime 74 nar. Smagu žymėti, kad mirčių narių tarpe 1964 m. neturėjome.

Delegatai iš įvykusių konferencijų pateikė gerus pranešimus. Kuopa reaguos į konferencijų pasiūlymus geriausiai, kaip galėsime.

Kuopa sveikina laikraščio "Laisvės" akcininkų suvažiavimą, įvykstantį vasario 7 d. Laikraščio paramai kuopa paskyrė $10. Būtų gražu, kad kuopos nariai irgi tą padarytų.

Valdyba pasiliko ir šiems metams ta pati. Nariai šią žinią sutiko plojimu. Sveikindami senąją valdybą, mes pasižadėkime šiais metais būti rūpestingesni — atsiteiskime draugijai mokestį pradžioje metų ir dalyvaukime susirinkimuose. Mūsų geriausias jai atpildas bus, tai punktualumas.

Vienas Jūsų

Paroda Nehru veikiai nušviesti

Praeitą trečiadienį, sausio 27 d., New Yorke atsidarė įdomi paroda, kuria pagerbta mirusio Indijos premjero Nehrų atmintis. Paroda susidaro iš apie 1,200 fotografijų, vaizduojančių Nehru gyvenimą nuo pat jo vaikystės iki paskutinių dienų. Paroda vyksta Union Carbide pastate, 270 Park Ave. (prie 47-os gatvės), Manhattane.

"Laisvės" redakcijos atstovas buvo pakviestas dalyvauti parodos atidaryme spaudos atstovams. Atidaryme dalyvavo Indijos informacijos reikalų ministras, Nehru duktė Indira Gandhi ir eilė kitų aukštų pareigūnų. Vakare įvyko iškilmingas parodos atidarymas, kuriame dalyvavo JAV vice-prezidentas Hubert H. Humphrey.

Paroda susideda iš fotografijų, vaizduojančių Nehru jaunuoliu, kovotoju prieš britų kolonializmą, kaliniu britų kalėjime, paskui Kongreso partijos lyderiu ir artimu Gandžio bendradarbiu. Parodos tikslas pagerbti Nehru atmintį ir tuo pačiu laiku pabrėžti Indijos rolę kaip taikingos, nepriklausomos, neutralistinės ir antikolonialistinės valstybės.

R.

Įdomiai auga kakavo medžio riešutai

Kakavo (cocoa) Amerikoje daug mažiau vartoja, kaip kavos, bet per metus iš kitur įveža 700,000,000 svarų jo riešutų.

Kakavą baltieji žmonės rado pas indėnus, dabartinėje Meksikoje. Jie tuos riešutus vadino "Kakaustil", iš jų darė gėrimą.

Ispanai parsivežė kakavo riešutų į savo tėvynę. Paskui juos pradėjo veisti Šiaurės Afrikoje, kur tie medžiai gerai auga. Kakavo riešutai auga ne ant šakų, bet prie medžio liemens (kamieno). Ankštis pailga, panaši į grūšią, sveria apie svarą. Joje yra nuo 30 iki 50 grūdų — riešutų.

PRANEŠIMAI

OZONE PARK, N. Y.

LLD 185 kp. susirinkimas įvyks Vasario-Feb. 9 d., 2 val. popiet, salėje 102-02 Liberty Ave.

Prašome visus narius atsilankyti, naudingai laiką praleisti naudingais organizacijos reikalais.

Bus užkandžių.

Valdyba (9-10)

OZONE PARK, N. Y.

Lietuvių Namo Bendrovės (Lith. Bldg. Corp.) direktorių susirinkimas įvyks sekmadienį, vasario 7, savame name. Pradžia 10 val. ryto. Bus patiektas metinis raportas ir aptartas šėrininkų suvažiavimas. Svarbu visiems direktoriams dalyvauti. J. G. (9-10)

OZONE PARK, N. Y.

LDS 12 kuopos susirinkimas įvyks trečiadienį, vasario 3 d., 7:30 val. vakare. "Laisvės" salėje, 102-02 Liberty Ave., Ozone Parke.

Kviečiame visus kuopos narius dalyvauti šiame susirinkime ir užsimokėti duokles metų pradžioje. Bus išmokėti dividendai tiems, kurie užsimokės metų pradžioje.

Valdyba (8-9)

BROOKLYN, N. Y.

LDS I-os kuopos susirinkimas įvyks antradienį, vasario 2 d., 7:30 val. vakare, "Laisvės" salėje, 102-02 Liberty Ave., Ozone Parke. Visi nariai kviečiami dalyvauti susirinkime. Nepamirškite pažiūrėti į savo mokesčių knygutes. Metų pradžioje ir vėl reikia duokles užsimokėti.

Valdyba (8-9)

ST. PETERSBURG, FLA.

LLD 45 kuopos susirinkimas įvyks sekmadienį, Vasario-February 7, 11 val. priešpiet. Po susirinkimo bus geri pietūs už pigią kainą. Po pietų bus šokiai ir kiti pasilinksminimai. Vieta—314 15th Ave. So. Kviečiame visus—kaip narius, taip ir pašalinius—atsilankyti.

LLD 45 kp. Valdyba (9-10)

"LAISVĖS" BANKETAS

Sekmadienį, Vasario-Feb. 7-tą dieną, "Laisvės"

bendrovės dalininkų suvažiavimas prasidės 11 val. ryto. Po suvažiavimo posėdžių, apie 6-tą valandą, prasidės banketas.

Suvažiavimas ir Banketas bus

LAISVĖS SALĖJE

102-02 Liberty Ave., Ozone Park, N. Y.

Prašome visuomenę įsitėmyti datą ir vietą ir nuoširdžiai kviečiame ateiti į banketą. Aišku, kad turėsime daug svečių iš kitų miestų, nes daug "Laisvės" bendrovės dalininkų dalyvaus suvažiavime.

Banketui bilietas tik $3.50

Banketo bilietai jau pardavinėjami malonėkite įsigyti iš anksto.

Rengėjai